

Ultiem voorstel

Zaterdag 23 december ontving premier Jean-Luc Dehaene de sociale partners, samen met de federale ministers van Economie en Arbeid, respectievelijk Elio Di Rupo (PS) en Miet Smet (CVP).

Na meerdere mislukte onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers doet de federale regering een 'ultiem bemiddelingsvoorstel'. Hoewel de sociale partners de meeste regeringsvoorstellen zelf moeten invullen, dan toch beschikken ze over bijzonder weinig onderhandelingsruimte. Het wordt dan ook pompen of verzuipen.

E. Peustjens

Kerst in Vlaanderen Vraag uw gratis infopakket!

Zo blijft de loonmarge op 6,1 of op zijn minst 6,0 procent behouden. Dit is de maximale loonsverhoging voor de komende twee jaar. Het percentage wordt gekoppeld aan de loonstijging in de buurlanden, teneinde de concurrentiekracht van de bedrijven te vrijwaren. De vakbonden beoordelen de loonnorm als 'te streng'. Temeer daar indexeringen en baremaverhogingen in de marge zijn inbegrepen. De werkgevers op hun beurt opteren voor een loonsverhoging van niet meer dan 5,5%. Hier en daar zou eventueel van de verplichte loonnorm afgeweken

kunnen worden, wanneer blijkt dat loonsverhogingen binnen bepaalde sectoren onder de maximum-grens blijven.

Wat het Toekomstcontract voor de Werkgelegenheid betreft, schuift de federale regering in feite de bal naar de sociale partners door. Zo verplicht ze hen sociale partners van loopbaanonderbreking, ouderschapsverlof en halftijds brugpensioen gebruik te maken, maar deze systemen mogen verschillen naargelang het type van onderneming. Op het niveau van de onderneming moeten de sociale partners dan zelf bepalen in welke richting die verschillen moeten gaan.

Ook nadere richtlijnen met betrekking tot het nieuwe banenplan heeft de regering niet ingevuld. De regering wil wel een sterk verband behouden tussen arbeidsherverdeling en lagere loonlasten. Maar ook hier laat ze de sociale partners op sectorieel niveau vrij om elk voor zich een systeem uit te werken.

Naar een Vlaams spoor? _____ 4
 Economische kollaboratie _____ 6
 Naturalisme _____ 8

Kerst in Vlaanderen _____ 14
 Gesprek bij kaarslicht _____ 20

Desintegratie is een chiquer woord voor uiteenvallen. Een woord dat deze dagen ongegeneerd in menig gesprek valt als het over de toestand van dit land gaat. Alle „machten“ liggen met mekaar in oorlog en doen er ook niets meer aan om hun gevecht te verbergen. Ooit was dat anders, toen hielden de machten mekaar in een staat van evenwicht, knepen al eens een oogje toe of dekten met een begrijpend stilzwijgen elkaars geheimen af. Daar is nu een einde aan gekomen. Op zichzelf mag zo'n evolutie positief zijn, op voorwaarde dat er nog iemand blijft die met het nodige gezag het verkeer regelt. Maar aan zo'n instantie ontbreekt het dit land. Want men moet bekennen dat ook de federale premier niet bij machte is zich te doen gelden als „de grote chef“.

Uit een begrijpelijke vorm van collegialiteit geeft eerste minister Dehaene de indruk zijn belaagde vice premier Di Rupo te blijven steunen, maar of dit langer verdedigbaar is moet betwijfeld worden. Wij herhalen hier wat we reeds vorige week schreven, een minister (of een andere verkozenen) in opspraak treedt, tot zijn onschuld is bewezen, best terug. Men kan

onmogelijk zijn werk doen wanneer de opiniemakers achter je aanzitten met steeds nieuwere verdachtmakingen. Zo'n terugtreden heeft niets met „bekennen“ te maken, maar biedt de regering(en) de mogelijkheid om ongestoord verder te besturen en de belaagde de kans om zich ernstig te verdedigen. Dit zou ook voor een rustperiode zorgen waarin het onderzoek sereen en buiten de spots van de media kan verlopen.

Dit brengt ons bij de rol van de pers, niet zonder overdrijven als „de vierde macht“ omschreven. Inderdaad een macht, dat werd de voorbije maanden overvloedig bewezen. Maar een macht die niet altijd van misbruik is vrij te pleiten. De pers, en dan vooral de geschreven pers, staat de jongste jaren onder druk van de leescijfers. Niet zomaar publiceren de kranten hun verkoopcijfers, net zegebulletins, als een antwoord op de onderlinge concurrentie en als weerwerk tegen de bedreiging vanwege de elektronische media. Dat de kranten zich daarbij niet schromen om *scoops* te brengen die soms het fatsoen voorbijhollen behoort o.m. tot het gevecht om de cijfers. De voorbije maanden waren niet alle kranten voor-

beelden van goede smaak en objectiviteit. Herinner u de speciale edities (zowat alle kranten) n.a.v. het terugvinden van de ontvoerde meisjes, de getrukeerde foto van minister Kelchtermans met de Bleyenbroers (*Het Laatste Nieuws*), het uitbrengen van de namen Di Rupo en Grafé (de VUM-kranten), enz... De pers moet zich afvragen of ze nog verder kan gaan in deze sprint? En of zij op haar beurt niet gebruikt wordt in het gevecht tussen de machten? De grens tussen waarachtige berichtgeving en desinformatie wordt steeds vager. Het gevaar is niet denkbeeldig dat de pers gebruikt wordt „als een nuttige idioot voor belangen die ze niet eens kent“. Dit is de terechte bedenking van een hoofdredakteur (Yves Desmet van *De Morgen*) die ingezien heeft dat ook zijn krant aan zelfreiniging toe is. Deze gebeurtenissen mogen ons niet doen vergeten dat het politieke leven verder moet gaan. Vandaar ook ons pleidooi voor het (tijdelijke) terugtreden van besproken ministers. De lezer ziet dat het sociaal overleg maar moeizaam op gang komt, dat de duale maatschappij steeds verder oprukt, dat het Brusselse samenlevingsmodel op springen staat, ziet de besluiteloosheid inzake Oost-Zaire. Zovele problemen die om een antwoord schreeuwen en waarop de gehavende regering geen antwoord heeft.

Daarom is het nodig dat „de machten“ die dit land schragen de nodige discipline aan de dag leggen en zichzelf reinigen van achterbakse handelingen en verdachte personages. De desintegratie heeft haar hoogtepunt bereikt, ontwapenen is – nu het nog kan – de boodschap. In het andere geval stevent dit land op een catastrofe af waarvan de gevolgen niet te overzien zijn, niet voor de mensen die er wonen, niet voor de instellingen die tot hun dienst staan. Bovendien hebben de voorvallen nog een ander pijnpunt aan het licht gebracht. Vlaanderen is niet beter of niet *onschuldiger* dan Wallonië of welke andere regio ook. Maar wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat samenlevingen waar een langdurige werkloosheid als bijna onvermijdelijk wordt aanvaard, vlugger vatbaar zijn voor een laat-maar-draaien-gevoel. De Waalse politieke wereld geeft de indruk zich te hebben neergelegd bij zo'n toestand. Wij schrijven dit niet uit leedvermaak, maar als waarschuwing aan het adres van de Vlaamse regering die naar ons gevoel te weinig bekommerd is om haar sociale opdracht, waarvan de tewerkstelling een dringende prioriteit is.

Maurits Van Liedekerke

Het kan anders

Nagenoeg elke politieke partij wordt vernoemd in de aanhoudende schandalenreeks. Dat niettemin bepaalde politici of kabinets-medewerkers uit Vlaams-nationale hoek aantrekkelijke geschenken werd aangeboden, blijkt uit een recente bijdrage in het weekblad Humo. Zo klopte Koen Blyweert van het

gelijknamige bedrijfsimperium aan de deur bij een kabinetsmedewerker van de toenmalige minister van Openbare Werken en Verkeer Johan Sauwens. In ruil voor een lukratief overheids-kontrakt betreffende het onttratten van waterlopen werd de medewerker een wagen aangeboden. Hij weigerde verontwaardigd. Het kan ook anders.

Vader Marchal

Niemand kan het onbeschrijflijke leed van de familie Marchal inschatten. Vader Marchal verwerkt zijn verdriet op de hem gekende manier. Maar, soms gaat hij te ver. Zo wil hij een functie opnemen in het door de regering beloofde Centrum voor Vermiste Kinderen en verwacht hij dat die functie hem als vanzelfsprekend wordt toegevoerd. Omdat een beslissing daarover is uitgesteld, speelt Marchal niet de bal, maar de man: „Ze hebben nog niks ondernomen. Ook van de bulldozer (Dehaene n.v.d.r.) heb ik nog niet veel gezien.“

◆ DOORDEWEEKS ◆

■ In Wallonië blijft de werkloosheid toenemen. Vooral in Henegouwen is de toestand katastrofaal. Slechts in de buurt van Moeskroen is het aantal werkzoekenden gedaald, allicht een gevolg van de delocaliserings van bedrijven uit West-Vlaanderen.

■ Niet minder dan 113.000 mensen leven in ons land in huishoudens die afhankelijk zijn van het **bestaansminimum**. Voeg daar de groep gepensioneerden bij die recht hebben op een gewaarborgd inkomen, dan moeten 230.000 burgers met een wettelijk minimuminkomen rondkomen: één Belg op vijftig.

■ Op haar vijfde anti-racistisch feest pleitte de organisatie **objektief 419.917** voor maatregelen om **racistische uitvalen** op en rond de sportvelden te weren. Woordvoerder Eric Vanobbergen stelde voor een anti-racistische kode in de statuten van sportfederaties op te nemen.

■ Het aantal **asielaanvragen** is in België de jongste maanden fors gestegen. Er zouden terug meer dan duizend aanvragen per maand zijn. Vooral ex-Joegoslaven, Albanen, Kosovaren en Armeniërs zoeken hier hun geluk.

■ Intussen viel de BOB van Brussel binnen in een vermeend opleidingskamp van de **Koerdische** onafhankelijkheidsbeweging PKK in het Limburgse Zutendaal. Niemand werd opgepakt.

■ De Koerdisch-Belgische Vriendschapsvereniging is niet te spreken over de groots opgezette inval. Volgens ondervoorzitter Meeuwis werken de Belgische en Turkse **geheime diensten** samen om het PKK op grond van onbewezen terroristische activiteiten te beschuldigen.

■ Op een kongres van de separatistische **Parti Québécois** stemde tweederde van het aantal stemgerechtigden tegen een voorstel dat Engelstalige teksten in reclame en commerciële opschriften wil verbieden. De afwijzing van het voorstel van de radicalen is een overwinning voor premier Lucien Bouchard.

■ Het Vlaams-Brabantse provincieraadslid **Magda Delaere** nam half juni 1996 ontslag uit de Agalev-fractie en is nu overgestapt naar de CVP.

MONARCHIE

Precies op de Internationale Vrouwendag van 8 maart 1991 kondigde de toenmalige federale eerste minister **Wilfried Martens**, geheel onverwacht, aan dat ook vrouwen in België staatshoofd konden worden. Voortaan maakte prinses **Astrid** aanspraak op de troonopvolging. Met het plotse overlijden van Boudewijn pakte het anders uit. Zijn broer Albert werd de troonopvolger. De ervaren handelsreiziger bleek allicht beter geplaatst om de aanhoudende machtsaspiraties van het hof te ondersteunen.

AFSTAND NEMEN

Om die machtsaspiraties is het immers te doen. Van meet af aan liet Albert II zich door een 'geheimzinnige' machtshonger kennen. In alle stilte bereidde hij met Jean-luc Dehaene een wetsontwerp voor dat de koning in de mogelijkheid stelde 'persoonlijk' (lees: politiek) commentaar te leveren bij elke wet die, van toepassing was op etische problemen of op de verhouding tussen de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten.

Zonder dat ooit het parlement daarbij zou worden betrokken, moesten de voorzitters van de democratische partijen zonder meer aanvaarden dat indien Albert niet akkoord ging met de inhoud van een bepaalde wet, hij daar persoonlijk en tegen de wil van het parlement in, afstand kon van nemen.

Het 'plan' lekte echter in de media uit. Overigens 'organiseerde' Jean-Luc Dehaene vervroegde verkiezingen, waardoor de monarchie alsnog bakzeil haalde. Een verbolgen Albert heeft het de politici kwalijk genomen. Maar, geen nood: de recente affaires stellen het hof andermaal in staat de politici de leivieten te lezen en zich als de echte en bezorgde vertegenwoordiger van het 'gewone' volk aan te dienen.

ASTRID

Het is immers meer dan duidelijk dat het hof de politici en de democratisch verkozen instellingen een hak zet. Het is voor de democratie een op zijn minst merkwaardig feit te moeten vaststellen dat, zoals *De Morgen*-hoofdredacteur **Yves Desmet** in het BRTN-radioprogramma *Het Gevolg* stelde, „de monarchie niet met de politici samenwerkt, maar zich tegen de politici keert.“

In die zin moet ook de toespraak van prinses Astrid in de Senaat, verleden week woensdag, worden begrepen. In navolging van een eventuele troonopvolging werd Astrid in 1993 ook in de mogelijkheid gesteld in de Senaat te zetelen. Na de beruchte en beproven ronde-tafelkonferentie die Albert naar aanleiding

van de affaires hield, was het nu de beurt aan Astrid om haar 'beleidsvisies' uiteen te zetten.

Astrid, dochter van Albert en Paola, is getrouwd met **Lorenz**, aartshertog van Oostenrijk-Este, het meest behoudgezinde huis van Habsburg. In de Senaat ging Astrid dan ook in tegen „het brutaal geweld en het liefdeloze genot dat helaas zoveel tentoon gespreid wordt“. Bovendien werd de federale regering verweten zich te veel „met cijfers bezig te houden.“

In de Witte Mars zag de senator van rechtswege „een nieuwe bewustwording van morele waarden en een grondige mentaliteitswijziging in ons land. De Witte Mars heeft ook aangetoond dat er nog heel wat kracht, energie en bereidheid schuilen tot inzet ten bate van de gemeenschap.“

BEDENKELIJK VERBAND

Vanuit deze interpretatie legde de prinses een wel erg bedenkelijk verband. Zo legde ze een link tussen de Witte Mars en „wat mij zeer aan het hart ligt en alle mensen in ons land aanbelangt, namelijk de zo noodzakelijke eendracht in ons federaal België. Uit de talrijke opiniepeilingen die bij de bevolking werden uitgevoerd“, zo voegde de prinses daaraan toe, „treft mij de eenvoudige, maar belangrijke vaststelling dat een zeer grote meerderheid van de Belgen, in elk van onze gewesten en gemeenschappen gehecht blijft aan de eenheid in ons land.“ Welke opiniepeilingen de prinses heeft doorgenomen, werd niet vermeld. Zo zijn er reeds meerdere peilingen doorgevoerd en allen laten ze een ander resultaat zien. De meeste peilingen tonen immers aan dat de bevolking noch van een doorgedreven Vlaams, laat staan Belgisch bewustzijn getuigt. Een recent onderzoek uitgevoerd in opdracht van het

weekblad *Humo* onthulde bovendien dat het aantal 'separatisten' in Vlaanderen slechts toeneemt. Hoe dan ook, voor de prinses is de gehechtheid aan België „een realiteit. Zou het niet kunnen dat in een democratie geen gevolg gegeven wordt aan deze wil van de mensen en dat deze verzuchtingen niet in daden omgezet worden?“, zo vroeg de niet verkozen senator zich af. Meteen voelde zij zich ook geroepen om van de Senaat een instelling te maken „die de kohesie in ons land bevordert. De boodschap van onze landgenoten indachtig, kunnen 'we' dus bijdragen tot de eendracht tussen de Belgen.“

De VU-fractie had het niet zo begrepen. Ze kreeg de handen niet op elkaar. In het Beknopt Verslag stond niettemin te lezen „dat alle leden langdurig applausisserden...“

GOSUIN

Astrid mag dan wel de eenheid van alle Belgen bewieroken, in de Brusselse regering, waar Vlamingen en Franstaligen horen samen te werken, was daar deze week niet veel van te merken.

Het partijbestuur van het FDF hekelte immers het verleden week afgesloten 'hoffelijkheidsakkoord'. Het akkoord heeft betrekking op de naleving van de taalwetgeving uit 1963. Toen werd bepaald dat de taalwetgeving ook van toepassing is op kontraktuelen in openbare diensten. Na dertig jaar erkende het FDF 'eindelijk' de korrekte naleving van de taalwetgeving: in de Brusselse openbare diensten moeten zowel vastbenoemden als kontraktuelen tweetalig zijn.

FDF-gewestminister **Didier Gosuin** kan het akkoord onderschrijven omdat hij daarin de toepassing ziet van de Europese konventie ter bescherming van de minderheden.

MAINGAIN

FDF-voorzitter Maingain kan de interpretatie van Gosuin allermist waardeeren. Hij wil het akkoord opblazen en riep daartoe zijn partijbestuur bijeen. Maingain is van mening dat het akkoord resoluut ingaat tegen het FDF-programma. De radicale FDF'er kan niet aanvaarden dat men in Brussel naar een 'Nederlands-Franstalige tweetaligheid' evolueert. Maingain kreeg het partijbestuur op zijn hand. De militanten fluiten Gosuin terug. De beslissing heeft verregaande gevolgen. Eerst en vooral dreigt daardoor de reeds broze pacifiekatie binnen de Brusselse hoofdstedelijke regering teniet gedaan te worden. In tweede instantie treedt er ook een crisis op binnen het FDF. Tot slot doet een breuk op binnen de Brusselse FDF-PRL federatie.

Mis(s)verkiezing in India.

Se non è vero...

Je zal als Limburgs toppolitikus toch maar voor het ongeluk geboren zijn. Theo Kelchtermans was er nog geen drie dagen van beschuldigd gesjoemeld te hebben met milieuboxen of daar verscheen al een voorlichtingskampanje onder de slogan 'Als afval een staartje krijgt'.

Karel Pinxten lijkt ook niet voor het geluk in de wieg gelegd. Of juist wel. Een kleine week geleden moest hij op de proppen komen met zijn hele boekhouding om te bewijzen dat het in feite zijn echtgenote was die de BTW voor hun beider

optrekkje had betaald. Zijn echtgenote nu is wat men noemt 'een kleine zelfstandige' en verdient haar geld als belastingkonsulente. Haar echtgenoot kan haar daarbij natuurlijk een handje helpen, niet als bevoegd minister voor Landbouw, wel als die voor KMO.

En mogelijk heeft vrouwlief wel klachten over haar zelfstandigenstatuut want wat lezen wij in 'De Zelfstandige', uitgegeven door het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen, van 15 november j.l.: 'Het sociaal statuut der zelfstandigen zal aangepast worden. Naar een duurder maar vollediger sociaal statuut'. Onder en naast deze koppen prijkt een

breed glimlachende Karel Pinxten.

Wij kunnen ons de volgende 'toevallige samenlopen van omstandigheden' nu al voorstellen:

- Leo Delcroix prijkt op een affichekampanje voor schoolschriften.
- Willy Claes maakt reclame voor luchtdopen
- Jaak Gabriëls doet mee aan een kampanje voor 'Veilig oversteken'
- Theo Kelchtermans, tot slot, zet eindelijk een kampanje op het getouw die ons vertrouwd maakt met het openen en weer sluiten en opnieuw openen van de milieubox. Sukses gegarandeerd!

◆ DOORDEWEEKS ◆

HASQUIN

Vandaar dat PRL-minister binnen de Brusselse hoofdstedelijke regering, *Hervé Hasquin*, een nieuw voorstel bedacht. Om alsnog een patstelling te vermijden, wil hij het 'hoffelijkheidsakkoord' aan een Franstalige eis koppelen. Zo wenst hij een nieuw kompromis over de taalkaders af te dwingen. De huidige taalkaders voorzien in taalpariteit voor kaderleden en een verhouding 1/3 Nederlandstaligen, 2/3 Franstaligen voor de overige personeelsleden. Hasquin eist dat die verdeling naar de prullemand wordt verwezen en vervangen wordt door een verdeling op basis van statistieken over de taal waarin dossiers afgehandeld worden.

DE DONNEA

Meteen stuurde Hasquin de voorzitter van de Brusselse FDF-PRL-federatie, *François-Xavier de Donnea* op pad, ten einde onderhandelingen met de Vlamingen aan te knopen. Op dinsdagmiddag 26 november praatte de Donnea over het 'Hasquin-voorstel' met de huidige voorzitter van de Vlaamse gemeenschapscommissie, *Vic Anciaux*.

Verwacht wordt dat het gesprek weinig zoden aan de dijk zal brengen. De Vlaamse excellenties weigeren immers om het afgesloten akkoord aan het PRL-voorstel te koppelen en kunnen zich bovendien na jarenlange moeizame onderhandelingen geen 'gezichtsverlies' veroorloven.

PICQUÉ

In feite ligt de uitkomst van het konflikt in handen van de Brusselse PS. Het resultaat laat zich min of meer raden. Brussels minister-president *Charles Picqué* (PS) is het FDF liever kwijt dan rijk. Picqué is dan ook de 'bondgenoot' van de Vlamingen geworden. Hij zal allicht de Vlamingen steunen en hoopt daarmee een breuk te veroorzaken binnen de FDF-PRL-federatie. Picqué weet maar al te goed dat de FDF-militanten voet bij stuk zullen houden. Indien de PRL, daarentegen, eerder voor een blijvende regeringsdeelname verkiest, dan heeft dit tot gevolg dat de Brusselse PS - in de plaats van de FDF-PRL-federatie - als sterkste Franstalige formatie kan optreden. Hoe dan ook, het wordt spannend in Brussel: ofwel dreigt een bijna onoverkomelijke crisis, ofwel treedt het FDF uit de Brusselse regering.

DE ROOVER

VVB-voorzitter *Peter De Roover* stapte uit het IJzerbedevaardersforum, de groep die het IJzerbedevaartkomitee kontesteert. De Roover was de woordvoerder van het Forum en nam deel aan onderhande-

lingen met het Komitee. De Roover is ontgoocheld over het feit dat beide groepen niet tot een akkoord konden komen. Hij schuift daarbij de schuld in de schoenen van het Komitee, verwacht dat beide groepen nimmer een akkoord zullen bereiken en wil zich voortaan ten volle toelleggen op de VVB-werking. *Jan Jambon*, Forum-lid en tevens onderhandelaar, betreurt het ontslag van De Roover. Hij kan er wel begrip voor opbrengen, maar stelt meteen dat „één zwaluw de lente niet maakt.” Daarom wil Jambon dat het Forum blijft bestaan. Hij verwacht dat het ontslag van De Roover geen invloed zal hebben op de werking van het Forum. Jambon wil bovendien nieuwe gesprekken met het Komitee aangaan. Ook Komitee-voorzitter *Lionel Vandenberghe* zei „dat er van onze kant een verzoeningsgezindheid is.” Vandenberghe voegde daar wel aan toe „nog geen signalen vanuit het Forum te hebben ontvangen.”

Voor Elio De Rupo is het wachten tot 9 december vooraleer zal blijken of de beschuldigingen van Trusgnach zwaar genoeg wegen.

In het kluwen van verdachtmakingen en beschuldigingen is het onmogelijk nog uit te maken wie er welke waarheid spreekt. De voorwaardelijke wijs overheerst op de stellende. Na het 'zou' over Di Rupo, komt nu ook het 'zou' over de commissie-Dutroux.

De X-files

Elio Di Rupo (PS) is niet 'in beschuldiging gesteld' zoals dat heet, maar het gerecht mag wel onderzoeken of hij zich schuldig heeft gemaakt aan seksuele misdrijven. Daarmee hebben eerst de kamercommissie en daarna de plenaire vergadering gekozen voor de zgn. 'derde weg'. Op die manier bereikten ze een oplossing tussen het seponeren van de klacht, zoals Di Rupo vroeg, en de verwijzing van de vice-premier naar Kassatie, zoals de procureur-generaal vroeg.

Dat de meerderheid van kristen-demokraten en socialisten voor die derde weg koos is niet zo verwonderlijk. Di Rupo doorverwijzen naar Kassatie, zoals VLD en Vlaams Blok nastreefden, zou vrijwel zeker zijn aftreden betekend hebben. En dat zou niet alleen voor de vice-premier in kwestie, maar voor de hele federale regering en zeker voor de Waalse socialisten een zware klap betekend hebben. De 'zekerheden' van het dossier tegen Di Rupo rammelden overigens langs alle kanten, zodat zijn niet-doorverwijzing niet zo

heel verwonderlijk is. De commissieleden kregen het relaas van één getuigenis die zelfs door een heel gemiddelde advocaat zonder problemen onderuit was gehaald. *Olivier Trusgnach*, want zo heet de jongeman die Di Rupo in de problemen praatte, wist België immers op heel korte tijd vertrouwd te maken met het begrip 'mytomaan' oftewel ziekelijke leugenaar. Wat dan wel weer verwonderlijk is, is de snelheid en de akkuratatie waarmee de pers het zgn. geheime onderzoek aan de oppervlakte bracht. Zelfs bij het onderzoek naar een doordeweeks verkeersongeval is meer geheimhouding verzekerd.

En ook al blijft premier *Dehaene* achter zijn vice-premier staan, alle gevaar is nog niet geweken. Want deze derde weg houdt in dat de procureur-generaal van het Hof van Kassatie, de inmiddels genoegzaam bekende *Eliane Liekendael*, op 9 december met meer informatie naar de commissieleden moet stappen. Tot die dag blijft er druk op Di Rupo en dus ook op de regering. Tot die dag kunnen de media

het onderzoek ook gaande houden op tal van hele en halve waarheden en geruchten zoals de uitgesproken veronderstelling dat het dossier tegen Di Rupo niet alleen het getuigenis van *Trusgnach* als basis heeft. Misschien ook daarom dat de Vlaamse meerderheidspartijen CVP en SP de Waalse vice-premier aanraden om zich 'terughoudend' te gedragen.

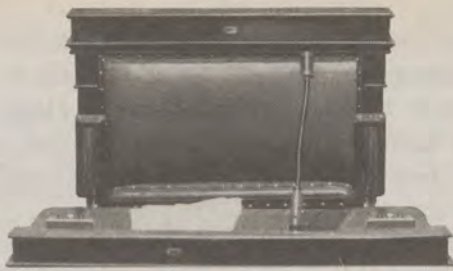
Na als tussendoortjes een huiszoeking bij de Raad van State - schandaal van derde categorie - en het noemen van een hele trits namen in het dossier van de Bende van Nijvel - schandaal buiten categorie - te hebben verteerd, kwam de PS'er *Serge Moureaux* op de proppen met het bericht dat de politiediensten aan het speuren zijn in het privé-leven van de leden van de commissie-Dutroux. Dat speurwerk zou tot doel hebben de goede naam en faam van de leden in diskrediet te brengen. Bewijzen van het bestaan of de aanmaak van deze X-files had *Moureaux* niet.

De uitspraken en het gebrek aan bewijzen ervoor passen opnieuw geheel in het huidige klimaat van verdachtmakingen en geruchten. *Moureaux* gaf al te kennen dat de door hem geviseerde politiediensten zich van dezelfde strategie zouden voorzien: het moedwillig verspreiden van geruchten in de hoop dat ze in de pers komen. Een probleem waar *Yves Desmet*, hoofdredakteur van *De Morgen*, terecht voor waarschuwde. Zijn vrees dat „de pers meer dan ooit (moet) oppassen, wil zij niet gebruikt worden als nuttige idioot voor belangen die ze niet eens kent.”

(gv)

Stof tot spreken

Om het goede geloof te verspreiden zijn alle mogelijkheden goed, moet een, ongetwijfeld flamingantisch, Aalsters gemeente-ambtenaar gedacht hebben. Eddy Boutmans, Agalev-senator, heeft kennis genomen van deze 'vervalser van geboorte-aangiften'. De groene senator haalde zijn nieuws uit een lezersbrief in De Morgen „waarin gesteld wordt dat

de auteur bij zijn geboorte door zijn ouders als Thierry werd aangegeven, doch dat de ambtenaar van de

burgerlijke stand daar, buiten medeweten van zijn ouders, Dirk van gemaakt zou hebben. De inzender (...) beweert bovendien dat dit in Aalst (...) decennia lang gebeurd zou zijn zodat op grote schaal gekozen voornamen 'vervlaamst' zouden zijn." Aan de minister van Justitie om een onderzoek in te stellen naar deze verdirkte Thierry.

◆ WETSTRAAT ◆

Tijdens een perskonferentie in het buffet van de Antwerpse spoorwegkatedraal braken de Vlaamse volksvertegenwoordigers Johan Sauwens en Herman Lauwers en VU-kamerlid Karel Van Hoorebeke een lans voor de regionalisering van de spoorwegmaatschappij.

Spoor in Vlaamse handen

Met de perskonferentie van dinsdag 19 november opent de VU het debat over de splitsing van de NMBS (Nationale Maatschappij voor Belgische Spoorwegen) over Vlaanderen en Wallonië. In de namiddag kwam de VU-eis reeds ter sprake in de commissie Ruimtelijke Ordening en Vervoer in het Vlaams parlement. Daar zei Vlaams minister van Vervoer en Openbare Werken, Eddy Baldewijns (SP) dat „de samenwerking tussen Vlaanderen en de Belgische NMBS inderdaad zeer stroef verloopt.”

INVESTERINGEN

Het dossier ligt dus open. De VU-nota 'Een Vlaamse spoorwegmaatschappij in Europees perspectief' past bovendien in de konfederale visie. „Overigens”, aldus Herman Lauwers, „blijft de NMBS doof voor Vlaamse verzuchtingen.”

Zo respecteert de maatschappij de 60/40 verdeelsleutel niet, maar gebruikt hem integendeel om Vlaanderen mee te laten opdraaien voor de Luikse financiering van het TGV-project. Vlaanderen zou door de talrijke onterechte minopbrengsten liefst 2,4 miljard in rook zien opgaan. „Daardoor worden de Vlaamse vervoersbehoeften niet ingevuld”, aldus de gewezen Vlaams minister van Vervoer Johan Sauwens.

Sinds de staatshervorming van 1988 is de kern van het verkeersbeleid reeds in handen van de gewesten. In feite is het dan ook niet meer dan logisch dat de spoorwegen geregionaliseerd worden. Op die manier kan Vlaanderen een samenhangend mobiliteitsbeleid voeren en kunnen de noodzakelijke investeringen eindelijk plaatsvinden. Reële Vlaamse vervoersbehoeften moeten daarbij het uitgangs-

Herman Lauwers: „De Belgische NMBS blijft doof voor Vlaamse verzuchtingen.”

punt zijn. Dat is nu niet het geval. Het binnenlands Vlaams spoorvervoer wordt ontzien. Meer nog, het verkoopt ten nadele van het internationaal spoorverkeer, terwijl het aandeel van het spoor in de mobiliteit steeds kleiner wordt.

FASEN

Daartegenover denkt de VU eraan de regionalisering van de spoorwegen in drie fasen af te handelen. De partij maakt daarbij gebruik van een Europese richtlijn van 1991. Die richtlijn legt de Europese lidstaten op een duidelijk onderscheid te maken tussen de spoorinfrastructuur en de exploitatie van het spoorwegnet. In

navolging van het Europees privatiseringsbeleid zou daardoor de exploitatie van de spoorwegen mede in handen kunnen komen van private maatschappijen en niet louter de overheid toebehoren. De federale overheid lapt de Europese richtlijn aan haar laars, want beperkt deze tot een louter boekhoudkundige operatie. De VU stelt daarom voor om via een aanvullende wet in de federale kamer wel degelijk een onderscheid te maken tussen wat met infrastructuur en wat met exploitatie te maken heeft.

Van zodra dit een feit is, kan eerst de uitbating, nadien de infrastructuur, organisatie en financiering naar de gewesten worden overgeheveld. In een eerste fase kan de NMBS nog instaan voor de exploitatie. Maar, ondertussen komt er een andere beslissingsstructuur. De huidige Raad van Bestuur van de NMBS zou vervangen worden door een Vlaamse- en Waalse Raad, ieder verantwoordelijk voor zijn gewest, terwijl ze samen optreden voor het Brussels gewest en voor internationale en gewestoverschrijdende verbindingen.

In een tweede fase draagt de NMBS de exploitatie aan Vlaanderen, Wallonië en Brussel over. In Vlaanderen kan daartoe in eerste instantie De Lijn dienen; in Wallonië TEC en in Brussel de MIVB-STIB. Bovendien zou een Europese Spoorwegmaatschappij worden opgericht.

In een laatste fase worden de gewesten verantwoordelijk voor het beheer van de infrastructuur. De regio's krijgen dan ook het budget in handen. In navolging van het Europees liberaliseringsbeleid kunnen ook andere maatschappijen dan De Lijn de Vlaamse Spoorwegmaatschappij beheren. Het reizigers- en goederenverkeer kan geheel of gedeeltelijk aan privé-uitbaters worden toegewezen.

STRIKTE SPELREGELS

Het mobiliteitsbeleid moet echter in handen van de Vlaamse overheid blijven. De privébeheerders, zo stelt de VU, zullen zich aan strikte spelregels moeten houden. Het kan ook niet dat zij de winstgevende activiteiten opstrijken, terwijl de Vlaamse overheid zich mag buigen over de verlieslatende. Overigens kunnen ook maatschappelijke- en ecologische overwegingen aan de basis van het behoud van niet-rendabele lijnen liggen.

Johan Sauwens: „Het Vlaams openbaar vervoer mag ook in de toekomst geld kosten. Het is een dienst aan de samenleving, net als onderwijs en gezondheidszorg.”

(evdc)

Belastingen en Europees kiesrecht

Het flamboyante VU-kamerlid Hugo Olaerts maakte het de federale eerste minister, Jean-Luc Dehaene en de federale minister van Binnenlandse Zaken, Johan Vande Lanotte vorige week erg lastig.

De premier mocht van Olaerts horen dat de regeringsbelofte over de niet-stijging van de belastingen op drijfzand berust. Ondanks veelbelovende, ronkende verklaringen weigert de federale regering bovendien de fundamentele problemen aan te pakken en een begeesterend project voor de volgende eeuw te bieden. In de plaats daarvan pluijmt ze de modale belastingbetaler. Olaerts haalt talrijke voorbeelden aan: de niet-indexatie van belastingsschalen en aftrekposten; de toename van aksijnsverhogingen op de vervoerskosten en de vermindering van de aftrekposten van pensioensparen en individuele levensverzekeringen.

Ook de sluipende en tergend langzame besluitvorming inzake gemeentelijke kies-

Hugo Olaerts: „De federale regeringsbelofte over de niet-stijging van de belastingen berust op drijfzand.”

rechten voor Europese onderdanen, wekt ergenis. Zo draagt de Europese commissie de Europese lidstaten op in het jaar 2000 gemeentelijk actief en passief stemrecht aan alle EU-onderdanen toe te kennen.

Ieder land moet deze richtlijn in nationale wetten omzetten. De federale overheid laat dit na, zodat zelfs een rechtsgeding voor het Europees Hof dreigt. Bovendien houdt de federale regering geen rekening met Vlaamse verzuchtingen. Nochtans dringt de Vlaamse overheid er bij haar reeds lang op aan uitgebreide beschermingsmaatregelen in te voeren, teneinde de verfransing van de rand rond Brussel tegen te gaan.

Olaerts vroeg Vande Lanotte of het niet dringend tijd wordt dat de federale regering met de deelstaatregeringen overleg zou plegen. Het VU-kamerlid wil bovendien het kiesrecht koppelen aan een verblijfsvereiste, een belastingplicht en een betekenisvolle politieke vertegenwoordiging van de Brusselse Vlamingen op gemeentelijk vlak. Ook de toekenning van uitvoerende overheidsfuncties aan de eigen onderdanen moet wettelijk verankerd worden.

(evdc)

Nu de beroering rond de aanvoer van genetisch gewijzigde soja wat geluud is en Greenpeace andere taken heeft opgenomen, wil Rik Dedapper zijn mening kwijt over genetisch gemanipuleerde land- en tuinbouwprodukten. Eerder kloeg hij aan dat genetisch gewijzigd koolzaad niet alleen aangewend wordt voor „zachte energie”, maar dat een gedeelte ervan ook in onze voeding verwerkt wordt.

◆ OPINIE ◆

Greenpeace stelt terecht dat op alles wat vervaardigd wordt met genetisch gemanipuleerde land- en tuinbouwprodukten, dit duidelijk zou moeten vermeld worden op de verpakking. En het onder mekaar vermengen van niet en wél gemanipuleerd, zoals nu gebeurde met de inhoud van de schepen die te Gent of te Antwerpen gemeerd lagen, zou helemaal verboden moeten worden niet.

Laat dit meteen duidelijk zijn: op dit vlak staan wij onvoorwaardelijk achter Greenpeace. Van de andere kant vinden wij het bijzonder spijtig dat Greenpeace hier tegen niet veel eerder is opgetreden met een wereldwijde actie. Dus lang vóór men begon te sleutelen aan het koolzaad. Want uiteindelijk stellen de instituten, die geacht worden wetenschappelijk onderzoek op niveau uit te voeren met gelden van o.a. de modale verbruiker, zich onbeschaamd ten dienste van de pesticidennijverheid.

ZWAKKE BEWIJSVOERING

In verband met de genetisch gemanipuleerde soja was de bewijsvoering van Greenpeace eerder zwak te noemen. Overschot van gelijk hebben de aktievoerders wanneer ze stellen dat dit hele gedoe van aard is het gebruik van pesticiden te stimuleren. Deze soja kan inderdaad, net als koolzaad, residu's van pesticiden, of van hun metabolieten, bevatten.

Maar 99% van al wat groeit en bloeit op onze velden en in tuinen wordt dan toch geregeld en veelvuldig bespoten en bestoven met de meest giftige tot schadelijke pesticiden.

Indien Greenpeace in deze konsekwent wil zijn, dan moet dit een strijd worden tegen alle pesticiden en een streven op termijn naar een totaalverbod van alle pesticiden. En meteen een aanhoudend propageren van een zuivere biologische land- en tuinbouw.

In een uitstekende bijdrage van de hand van Louis De Bruyn, van het Hoger Vlaams Instituut van Landbouw en Groenteteelt, lezen wij het volgende: „Een koolzaadras is gotechnologisch resistent gemaakt tegen een totaal herbicide. Door kruisbestuiving is dit gen overgedragen op verwante onkruiden die zich ongebreideld kunnen verspreiden in de behandelde velden.”

EEN DUIZENDSTE...

En verder nog: „Biologische teeltwijzen krijgen door de massale steun van de Belgische overheid aan de bio-technologie het imago van marginaal en bedrijfsteknisch onhaalbaar. Toch bewijzen bestaande biologische bedrijven da-

gelijks dat hun teeltwijze teelttechnisch en bedrijfseconomisch wél haalbaar is. Bio-bedrijven versterken het draagvlak van het landbouwekosysteem in plaats van het te gebruiken, scheppen duurzame arbeidsplaatsen en zijn a priori verantwoord, want grondgebonden.

Daarom nog tot slot een klop op de traditionele nagel: 17 miljard frank is veel geld voor een mijns inziens twijfelachtig onderzoeksterrein. Voor wanneer voor-

ziet het Vlaamse beleid een instrumentalisering van onderzoek, voorlichting en afzet in de biologische landbouwsector? Met 17 miljoen frank, een duizendste van wat aan onderzoekspotentieel van Plant

Genetics Systems naar de chemiesektor versast werd, zou in de biologische landbouw veel kunnen gebeuren!” (Uit *Ekoland*, 10 oktober 1996)

Genetisch gewijzigde soja...

NIET ZO ONSCHULDIG

Tot slot schreven wij reeds eerder een en ander over het schijnbaar vrij onschuldige herbicide „glyfosaat” dat onder een twee-

tal handelsbenamingen wordt aangeboden. Zelfs vroeger werd door het *Landbouwkundig Tijdschrift*, uitgave van het ministerie van Landbouw, vooral gewaarschuwd voor de metaboliet van dit produkt.

Bij onze contacten met de firma in kwestie werd een en ander door haar „als onjuist” bestempeld. Maar tenslotte kan „iets” dat grondig alle plantenleven doodt toch niet zo onschuldig zijn...

Rik Dedapper

De 'Sirius' van Greenpeace werd aan de ketting gelegd omdat het schip de invoer van de gewraakte soja wilde verhinderen.

◆ ACH ZO ◆

Het was Robert McNamara die het vertelde: de VS hebben de oorlog in Vietnam verloren omdat ze geen fluit afwisten van de kulturele identiteit van dat land. Ze hadden er geen snars van begrepen en dat is ze duur te staan gekomen. Wijze, maar te late, woorden van de ex-oorlogsminister onder Kennedy en Johnson.

Ik denk daar aan als ik de heisa zie die in India gemaakt wordt bij de jongste Miss World-verkiezing. Verleden week reeds had een Vlaamse missiezuster in het goede Radio 2-programma *Koffers & Co* gewaarschuwd voor de op til zijnde heibel. Het mens, met haar jarenlange ervaring in dat deel van Azië, was er niet alleen om ziertjes te redden maar om „de ziel” van „haar” mensen te leren doorgronden. En dat vraagt veel tijd, grote inspanning en eindeloos geduld. Een discipline die (som-

niet beter van geworden is. Het land hoopte op wereldwijde TV-aandacht, nu eens niet met een overstroming of een treinramp, maar middels vrouwelijk schoon. Dat was wel naar de zin van de veramerikaanse zakenelites die het beu zijn te horen dat hun gigantische land nog in de middeleeuwen leeft. En dat zal voor bepaalde delen van India ook zo wel zijn, zeker als we horen hoe kinderarbeid, analfabetisme, ondervoeding en slaafsheid er nog welig tieren. Maar al deze kwalen zijn op de eerste plaats niet de schuld van de onwetenden, maar van de betere middenklasse die ze in stand houden. Dat er protest tegen de miss-verkiezing zou komen was te verwachten, de Vlaamse non gaf er een uitleg voor. Dat

Oost is oost, west is west

mige) zendingen wel kunnen opbrengen, maar die organisatoren van schoonheidswedstrijden totaal vreemd is. Daar is een goede verklaring voor: de eersten werken een beetje voor de eeuwigheid, de tweeden voor de kommercie. De lezer weet dat beide zaken met mekaar nauwelijks te rijmen zijn, alhoewel sommige eeuwigheids-werkers hun produkt nu ook al gekommercialiseerd hebben.

Maar keren wij terug naar de Miss World-kroning. Deze had, zoals de lezer gezien en gehoord heeft, plaats in de Indiase stad Bangalore. En eens te meer was het evenement niet vrijblijvend; noch voor het gastland, noch voor de inrichters. Twee miljard kijkers *all over the world* hebben zich aan de keuring vergaapt, een olympisch kijkcijfer waar uiteindelijk India

heeft niks met onverdraagzaamheid te maken, maar met een cultuur die ons, Westerlingen, vreemd is. De vrouw bekleedt in India een andere plaats, of deze globaal genomen beter of slechter is dan bij ons weet ik niet, maar of deze verbeterd moet worden via een Miss World-verkiezing is betwistbaar. Feit is dat tal van organisaties zich met het blote billenvertoon niet konden verzoenen omwille van kulturele en religieuze motieven. Dat is een aanvaardbare uitleg waar wij onze bedenkingen bij hebben, maar die wij moeten eerbiedigen. Dat de protestanten naar de meest radikale middelen grepen, zelfverbranding onder andere, vinden wij dwaas. Even dwaas als het installeren van de *Verlichting* via een miss-verkiezing.

De internationale persagentschappen omschreven het afwijzingsfront zoals te verwachten was in de meest klassieke termen: „een amalgaam van feministen, vrouw-onvriendelijke hindoe-nationalisten en boerenorganisaties”. Wellicht zal dat ook zo wel geweest zijn, maar welke joernalist heeft de moeite gedaan om het waarom van hun protest te ontsluiten? Ging het inderdaad om een aktie van blinde onverdraagzaamheid? Of was het omdat badpakkenvertoon en mensenkeuring niet tot de cultuur van India behoren? Wie van hen heeft de moeite gedaan om dat eens te onderzoeken? En zijn wij nu ongeneeslijk preuts omdat wij ons daarover vragen stellen? Of proberen we, zoals McNamara te laat aankloeg, de kulturele identiteit van India te begrijpen?

Dat zal wel nooit kunnen want oost is oost en west is west, zoals Pearl Buck schreef. En dat zal altijd zo blijven, hopen we. De wereld is niet gemaakt om een kale knikker zijn, maar een bonte verzameling van talen, klederdrachten, kleuren, rassen, kulturen en gewoonten.

Maar ja, westerlingen leggen graag hun wetten op. Ze doen dat trouwens overal waar ze komen, als steeds nieuwe kruisvaarders. Dat ze daarbij niet alleen hun goede kanten tonen, maar ook hele kulturen om zeep helpen behoort blijkbaar tot hun traditie. Dat landen in ontwikkeling hen willen naäpen streeft hun ijdelheid. India doet daarbij niet anders. Reeds lang voor de miss-verkiezing had het land in de Angelsaksische pers geadvertiseerd dat India een modern (leest westers) land is, sprookjesachtig mooi, geschikt voor vakantie en vertier, rijk aan cultuur. En fier op zijn zelfbewustzijn. En wat zag de wereld? Een onverdraagzaam land, een ouderwets land met dwaze godsdiensten en achterlijke gebruiken! Zo verklaarde toch een van de westerse schonen. Waarna haar mooie hoofdje, naar westerse mode, bekrond werd...

R.Asmus

Auditeur-generaal Ganshof van der Meersch.

In feite gaat het in dit boek van Dirk Luyten niet over de economische kollaboratie tijdens de tweede wereldoorlog als dusdanig, maar over de bestraffing of beter de niet-bestrafing ervan na de oorlog.

97,2% ZONDER GEVOLG

Volgens de statistieken destijds gepubliceerd door de substituut van de auditeur-generaal Gilissen werden er 52.398 dossiers geopend wegens overtreding van artikel 115 van het Strafwetboek, dat economische en financiële hulp aan de vijand bestraft. Daarnaast was er een aantal gemengde gevallen, waarin vervolgingen ingespannen werden op grond van artikel 115 en een of meer andere artikelen (bv. art. 118 bis).

Slechts in 2.012 gevallen (van de 52.398) werd inderdaad overgegaan tot vervolging. Dit betekent dat in 97,2% van de dossiers de zaak zonder gevolg geklas-

Kollaboratie en repressie blijven de geesten kberoeren. Zo verscheen onlangs een nieuw boek over de economische kollaboratie waarvan hierbij een recensie. Ook een studiedag over het onderwerp is aangekondigd (zie blz. 10), net zoals een nieuw tijdschrift over *Eigentijdse Geschiedenis*.

◆ GESCHIEDENIS ◆

seerd werd. Slechts in 1.371 gevallen kwam het tot een veroordeling.

Het is vanzelfsprekend dat er iets abnormaals gebeurd is. Dit boek wil de verklaring geven.

De auditeur-generaal Ganshof van der Meersch was volgens de auteur van plan de economische kollaboratie, streng veroordeeld door de Belgische regering te Londen, ook streng aan te pakken. Doch de invloedrijke wereld van economie en financiën gebruikte zijn invloed om de

tegenstelling en van het verzet van Ganshof, blijkbaar met de bedoeling te bewijzen dat het niet de schuld geweest is van Ganshof wanneer de economische kollaboratie niet strenger aangepakt en bestraft werd. Wat de gevolgen zouden geweest zijn voor het land wordt buiten beschouwing gelaten.

Ook wordt de vraag niet gesteld of de repressie van andere vormen van kollaboratie (bv. de politieke) door Ganshof niet overdreven streng aangepakt is. Dit

paalde, unitaire, franstalige staat) en de Belgische ideologie verdedigen en versterken.

In feite echter heeft de repressie zoals ze gevoerd geweest is, in grote mate bijgedragen tot de ondergang van de Belgische ideologie en van de unitaire staat en zijn „establishment”.

Niemand kan juist berekenen of schatten hoeveel personen in Vlaanderen te maken hadden, rechtstreeks of onrechtstreeks, met de repressie, de epuratie en andere vormen van vervolging. Men moet immers rekening houden niet alleen met de gezinsleden, maar met de familieleden in ruime zin die meestal partij kozen voor hun familielid en zich solidair toonden in de ellende. Zo werd m.i. bij honderdduizenden Vlamingen de laatste sentimentele band met het officiële België verbroken.

Of dit objectief juist was of niet, de repressie werd aangevoeld als anti-Vlaams, gericht tegen de Vlaamse beweging. In een vlug tempo verdwenen na de repressie de Belgische vlaggen van de huisgevels in het Vlaamse land op de nationale feestdagen.

Het gaat niet op de verantwoordelijkheid van een man als Ganshof te minimaliseren, wanneer men de zaken ziet vanuit zijn opvattingen, zijn standpunt.

EEN ASPEKT

Deze beschouwingen doen niets af aan de hoedanigheden van dit boek, dat inderdaad verhelderend is voor een hoofdstuk uit het repressieverhaal. De auteur geeft ook als voorbeeld een aantal zeer belangrijke dossiers, zoals dit van de Emissiebank, van de Warencentrales, van de siderurgie, enz... Dossiers die afgesloten werden zonder vervolging, met een uitvoerig gemotiveerde „non-lieu”. Het konflikt tussen de regering te Londen en de financiële en economische machtskernen in België wordt m.i. door de auteur nogal versluierd. Zo kan toch niet ontkend worden dat er op een bepaald ogenblik twee goeverneurs van de Nationale Bank waren, een in Londen en een in Brussel! Zeker geen bewijs van goede verstandhouding. Ook heeft het „comité Galopin” met de richtlijnen uit Londen geen rekening gehouden.

Dit boek behandelt slechts een aspect van de repressie en dit van uit een welbepaald standpunt. Het richt zich tot lezers die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van de repressie.

Frans Van der Elst

⇒ *Burgers boven elke verdenking?* Dirk Luyten. Uitg. VUB-Press, Brussel, 1996, 750 fr.

De economische kollaboratie

politieke wereld onder druk te zetten. Dat gelukte omdat invloedrijke politici er zich rekenschap van gaven dat het economisch herstel van het land ernstig kon geschaad worden wanneer men een groot aantal bedrijfsleiders en beheerders zou bestraffen en uitschakelen. De auditeur-generaal werd teruggefloten, maar sribbelde tegen. De regering riposteerde met een wijziging (aanvulling) van artikel 115 (besluit-wet van 25 mei 1945), om de toepassing ervan te beperken en te milderen.

Dit boek geeft ons het relaas van deze

biedt de gelegenheid er nogmaals op te wijzen dat de repressie na de oorlog en de omvang die ze aangenomen heeft grotendeels het werk geweest is van de autoritaire en strenge Ganshof. Hij heeft in grote de omvang, de strengheid (doodsyonissen!), de geest (volgens velen de anti-Vlaamse geest) van de repressie bepaald, o.m. door zijn circulaire.

ANTI-VLAAMS

Ganshof wilde ongetwijfeld door de repressie de Belgische staat (een welbe-

Nieuw tijdschrift over Eigentijdse Geschiedenis

SOMA, het Studiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij, kondigt aan dat het vanaf deze maand een nieuw (tweetalig) geïllustreerd wetenschappelijk tijdschrift over hedendaagse geschiedenis op de markt brengt. Het cahier is gegroeid uit de *Bijdragen tot de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog* van het gelijknamige centrum, maar wordt na 17 jaargangen herzien en wordt i.s.w met SOMA als een nieuw tijdschrift uitgegeven. De vernieuwde redactie wil artikels brengen over de geschiedenis van België en zijn kulturen in de XXste eeuw met nadruk op de Eerste Wereldoorlog tot de jaren zestig.

Elke jaargang zal twee nummers bevatten (samen 500 blz.) en wil verschijnen in de maanden mei en november, een nummer zal een temanummer zijn. Zo staat in het najaar van '97 de politieke, sociale en kulturele evolutie van de vrouw in België tussen de jaren '30 en '50 in de kijker.

Het eerste nummer (november '96) bevat volgende onderwerpen:

- Het verleden is nooit voorbij. Gebeurtenissen, geschiedenissen, identiteiten. (Gie van den Berghe).
- La Lanterne. Une nouveau quotidien à la libération (J.-F. Füeg).
- De zaak-Van Haegendoren (1944-1950). Spanningen binnen de scoutsbeweging rond Belgicisme, flamingantisme, vernieuwing en de rol van de kerkelijke hiërarchie (C. Van der Cruyssen).
- Paul de Groot in Antwerpen (1900-1923). De jeugdijaren van een oproerkraai (J.-W. Stutje).
- L'Eurafrrique, le fascisme et la collaboration francophone belge (1940-1945) (E. Deschamps).
- Regimekrisis en lokaal bestuur in het Interbellum. Een vergelijkend sociaal profiel van Antwerpse en Gentse kollegeten (1921-1938). (D. Martin).
- België en Nederland tussen twee we-

reldoorlogen. Nationale Gevoelens en botsende ambities (M. De Waele).

- Bibliotheek. Een vaste rubriek met recensies van en refleksies op de wetenschappelijke produktie aangaande kulturele en politieke geschiedenis. Hoofdredakteur **Rudi Van Doorslaer**: „Het beoogde publiek beperkt zich niet tot de kleine kring van professionele historici. Wij gaan ervan uit dat er in dit land een bredere belangstelling bestaat voor hedendaagse geschiedenis op wetenschappelijk niveau, gebracht op een bevattelijke manier.”

(mvl)

⇒ *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis. Jaarabonnement 1.200fr. (afz. nummers 800 fr.) op rek. nr. 000-0000159-62 van het cwo2gm met vermelding BEG, Jaar. Résidence Palace, Wetstraat 155/bus 2 te 1040 Brussel.*

De publieke belangstelling voor Zuid-Afrika scheert opnieuw hoge toppen. Onlangs deed het kulturele tijdschrift Vlaanderen haar duit in het zakje met een uitgebreid temanummer. Hierin laat de redactie zeven Zuidafrikanen aan het woord over politiek, kunst, muziek, taal en literatuur in hun land.

◆ LANDUIT ◆

„De hoofdteksten van een snel evoluerende samenleving genuanceerd weergeven is moeilijk”, benadrukte ondervoorzitter Julien Vermeulen bij de voorstelling van het nummer. „De indringende wijzigingen die zich in de hedendaagse Zuidafrikaanse samenleving voordoen, getuigen van een diepgaande kulturele omwenteling die enkel in een lijvige studie gedetailleerd behandeld kan worden.” Een tijdschrift moet zich echter noodgedwongen beperken tot een selectieve weergave van standpunten. De redactie heeft geprobeerd deze beperking gedeeltelijk te compenseren door een beroep te doen op Zuidafrikaanse medewerkers. Spijtig genoeg betreft het enkel blanke Afrikaanstaligen. Een lacune waarvoor Vermeulen zich trouwens op voorhand verontschuldigde.

Het tijdschrift bevat acht korte hoofdstukken. Daarvan handelen er twee over de politieke situatie en zes over het kulturele leven in Zuid-Afrika. Voor dit overzicht doorbladerde *WIJ* vier van de acht bijdragen. In het eerste hoofdstuk geeft *Freek Swart*, joernalist bij de Afrikaanstalige zondagskrant *Rapport*, een overzicht van de politieke veranderingen sinds de onderhandelingen tussen het ANC en de Nasionale Party. De beter geïnformeerde lezer blijft hier een beetje op z'n honger. Waarschijnlijk is het artikel veeleer bedoeld als een overzichtelijk geheugensteuntje.

Swart drukt z'n verwondering uit voor het geweldloze verloop van de eerste niet-rationale verkiezingen en staat stil bij de twijfels die leven bij zakenlui, landbouwers en Afrikaners. De politieke toekomst van het immense Afrikaanse land komt eveneens aan bod. De machtsstrijd in Kwa-Zoeloe/Natal baart de *Rapport*-redakteur de meeste zorgen. „Ik ben ervan overtuigd dat beide groepen zich aan bloedvergieten te buiten gaan in hun streven om de macht over de provincie KwaZoeloe/Natal te krijgen. In deze provincie heerst op dit moment een ernstige onstabiele, en veel internationale waarnemers hebben er al voor gewaarschuwd dat de spanning in dit gebied heel Zuid-Afrika in brand kan steken.”

KONFLIKT

Hoogleraar *Pieter Kapp* (Universiteit Stellenbosch) kadert de politieke hervormingen in 'een proces van potentieel konflikt en mogelijke verzoening'. Voor de eerste maal komt ook de wisselwerking tussen politiek en cultuur ter sprake. De Zuidafrikaanse hoogleraar doet dit aan de hand van drie pertinente vragen. „Een belangrijke vraag daarbij is of ontwikkelingen in de richting van konflikten en/of verzoening op het vlak van politiek en ekonomie een positieve of een negatieve invloed op het kulturele leven uitoefenen. Of zijn er te-

kenen van hoop dat konflikt of verzoening in het komplekse kulturele leven een nieuwe dynamiek kan geven aan het politieke bestel? Kortom, wat zijn de mogelijkheden dat er zich in Zuid-Afrika, zoals in de VSA of in Latijns-Amerika, een smeltkroes of een mengelmoes van nationale kultuur kan ontwikkelen?”

Met z'n bijdrage verwijderd Kapp het dunne laagje vernis van het politiek korrekt-zijn. Hij doorprikt enkele myten en ontdekt mogelijke konflikt-situaties. Als

symbolen van verzoening krijgen president *Nelson Mandela* en NP-leider *Frederik-Willem De Klerk* ruimschoots de aandacht. De hoogleraar wijst op het grondige verschil tussen hun uitgangspunten. „Mandela ziet zichzelf als de vaderfiguur, die daarom bijzonder goed geschikt is om uiteenlopende belangen en botsende opvattingen met behulp van een redelijk opportunistisch politiek programma met elkaar te verzoenen. (...) De benadering van De Klerk daarentegen is die van de rechtsgeleerde. Er is onderhandeld en er zijn principiële afspraken waaraan ministers zich moeten houden. Op grond van die principes heeft hij de steun van de blanke kiezers gekregen.”

In het licht van de verhuis van de Nasionale Party (NP) naar de oppositiebanken krijgen Kapps woorden een extra dimensie. Hoewel ze werden neergepend voordat de NP de regering van nationale eenheid verliet, tonen ze duidelijk aan dat de wittebroodsweken achter de rug zijn. „Binnen de NP staat hij (De Klerk, nvdr) al onder druk. Kwesties als amnestie en verzoening, onderwijsbeleid en taal- en kultuurrechten worden toetsstenen voor de toepassingswaarde van de principes. De rechtszaak tegen generaal *Magnus Malan*, voormalig minister van landsverdediging en een aantal officieren, de toekomst van de model C-scholen waar de inspraak van de ouders de doorslag geeft, en het taalbeleid van de SAUK (radio en televisie) zijn kritieke problemen, die in 1996 op de spits gedreven kunnen worden.” Eind juni oordeelde De Klerk alvast dat de deelname van z'n partij aan de regering van nationale eenheid niet langer zinvol was.

KULTURELE BOYKOT

„Een belangrijk deel van de Afrikaanstalige literatuur is sinds jaar en dag weerbarstig en tegendraads geweest: tegen de vroegere Engelse overheersers, tegen Apartheid”, aldus *Ena Jansen* (Universiteit Witwatersrand) in haar zeer lezenswaardig hoofd-

stuk over de Zuidafrikaanse boekenwereld. Schrijvers als *Jan Rabie*, *Elsa Joubert*, *André P. Brink* en *Breyten Breytenbach* bezorgden de Afrikaanstalige literatuur volgens haar een sterk anti-regerings-imago. Hun aanhang situeerde zich dan

plichtigen in hun strijd tegen gewapende ANC-militanten aan de grenzen met Zimbabwe, Mozambiek en Angola. Voor de nieuwe lichter schrijvers van de jaren negentig gebruikt Jansen de term regenboogliteratuur. Dit naar analogie met de *rainbow people* van bisschop *Desmond Tutu*, waarmee deze verwijst naar de kleurrijkheid en de hoop van het post-apartheidstijdsperk.

Het Afrikaans bekleedt volgens professor *Johan Combrink* (Universiteit Stellenbosch) een unieke plaats in Zuid-Afrika. Z'n slotartikel bevat een reeks vaststellingen over de verzwakte positie van het Afrikaans. Toch blijft hij geloven in de meerwaarde van z'n moedertaal. „Het is een Afrikaataal. Ze is op de grond en in de lucht van Afrika ontstaan. Hoewel de taal Europese en Oosterse wortels heeft, is Afrikaans een inheemse boom. (...) Het Afrikaans verschaft de Zuidafrikanen toegang tot het vasteland van West-Europa op een manier waarop geen andere Zuidafrikaanse taal dat kan.”

Filip Vandenbroeke

☞ Het temanummer Zuid-Afrika kost 300 fr. en is verkrijgbaar bij het Christelijk Vlaams Kunstenaarsverbond, Lindenlaan 18 te 8700 Tielst (tel. 051/40.21.22.). Storten op rek. 000-1650840-94.

Zeven stemmen uit Zuid-Afrika

ook vooral in studentenkringen en bij intellektuelen. Pas in de jaren tachtig zouden Afrikaanse boeken weer massaal door het grote publiek worden gelezen.

Ena Jansen schrijft dat de Afrikaanse schrijvers - ondanks hun politiek engagement - niet altijd aan hetzelfde zeel trokken. Zo veroorzaakte de steun van 45 auteurs aan een ANC-oproep tot het isoleren van Zuid-Afrika op kultureel gebied heel wat wrevel. De boycot sneed het land niet alleen af van buitenlandse invloeden, maar zorgde ook voor een diepe kloof in het Zuidafrikaanse artistieke milieu.

In het kielzog van de politiek geëngageerde literatuur van de Zestigsters volgde de grensliteratuur uit de jaren tachtig. Hierin vertellen auteurs als *Koos Prinsloo*, *Etienne Van Heerden* en *Louis Krüger* over de belevenissen van Zuidafrikaanse dienst-

De indringende wijzigingen die zich in de hedendaagse Zuidafrikaanse samenleving voordoen, getuigen van een diepgaande kulturele omwenteling.

In concert

De uitstekende pianist en komponist, *John Cale*, koncerteert op zondag 1 december 1996 in het kunstencentrum de Vooruit in Gent om 20u.30.

Cale begon zijn muzikale loopbaan als een veelbesproken 'avant-garde' komponist. Vroeg jaren 1960 vormde hij samen met Lou Reed en Nico de intussen legendarische groep *The Velvet Underground*. Nadien ging Cale de solo-toer op, werkte hij samen met Patti Smith en Brian Eno en komponeerde hij filmmuziek. In de jaren 1970 en 1980 besteedde Cale vooral aandacht aan klassieke composities. Vanaf de jaren 1990 laat Cale zich terug beïnvloeden door de popmuziek. In 1994 neemt hij songs op met Suzanne Vega. Datzelfde jaar brengt hij een uitstekende CD uit met Bob Neuwirth.

Dit jaar werkte Cale aan een onversneden

rockalbum. In de Vooruit komt hij zijn nieuwe bijdrage voorstellen, met een uitgebreide begeleidingsgroep.

Twee Waalse boerinkinderen, Leon Frédéric, 1888.

Wij kennen de werken van de naturalisten vooral uit een literaire kontekst en allerlei documentaire illustraties van onze sociale geschiedenis.

De skulpturale en pikurale expressies van kunstenaars als Constantin Meunier, Léon Frédéric of Eugène Laermans worden immers voortdurend te pas en te onpas gebruikt ter illustratie van de trieste sociale toestanden in de 19de eeuw. Zo had men deze tentoonstelling even goed de titel kunnen meegeven van „Schilderkunst uit de tijd van Daens of Anseele”. Het is immers de periode van de invoering van het algemeen stemrecht (1893) en de goedkeuring van de Wet op de Arbeidsongevallen (1903). In feite de periode van het ontstaan van een volkse, flamingatische kristen-democratie, als reaktie tegen de franskiljonse en adellijke dienaars van de drie K's (Koning, Kerk, Kapitaal) en in dagdagelijkse politieke concurrentie met vinnige, overtuigde, sociaal-demokraten.

Kunsthistorisch beschouwd is het duidelijk dat de zuivere artistieke betekenis van het zogenaamde naturalisme vaak onderschat werd. De huidige tentoonstelling wil hier dus aan verhelpen. Met een selectie van slechts een tachtigtal werken (wat dus een geweldige beperking inhoudt van de nochtans grote overvloed van uitgesproken naturalistische werken, die in de reserves van onze musea steken, o.a. van het KMSKA alleen al!), wil men dus een beeld ophangen van het naturalisme, dat gedurende een betrekkelijk korte periode toch een groot sukses

kende in heel Europa. Enerzijds wil de huidige expositie onze naturalistische landgenoten in een breder Europees verband positioneren en anderzijds de hele groep van naturalistische kunstenaars situeren in de historische overgang van de 19de naar de 20ste eeuw.

DEFINITIES

Onder naturalisme dient in het algemeen verstaan te worden, het streven van beeldende kunstenaars om zo objectief mogelijk de natuur af te beelden. De afbeelding in het platte vlak benadert dan het fotografische beeld, terwijl de skulpturale afbeelding het afgietsel naar de natuur benadert. In die zin wordt het naturalisme vaak gezien als een tegenstelling tot een idealistische of symbolistische ingesteldheid. In de praktijk is het naturalisme niet steeds duidelijk te onderscheiden van het realisme, waaronder sommigen verstaan het afbeelden van een in de geest gevormde voorstelling met behulp van in de natuur waargenomen onderdelen. De Franse schilder Gustave Courbet geldt duidelijk als hét voorbeeld van zowel realisme als naturalisme.

In brede zin is het naturalisme een stroming, die regelmatig terugkeert in de geschiedenis van de kunst. In engere zin staat de term naturalisme, die in 1862 in de kunstkritiek werd ingevoerd door Castagnery, voor een 19de-eeuwse beweging, waarvan de onmiddellijke voorloper dus het realisme is. Het naturalisme ontwikkelde zich vooral vanaf 1870, als

Naturalisme in België en Europa

◆ TENTOONSTELLING ◆

reaktie dus tegen het idealisme en met de duidelijke bedoeling om de realiteit met volstrekte objectiviteit weer te geven.

HET KADER

Het dient gezegd dat deze tentoonstelling in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen bewust beperkt blijft tot een belichting van de naturalistische „schilderkunst” uitgerekend in België en Europa. Ook het kronologische referentiekader werd beperkt gehouden tot de duidelijk afgebakende periode 1875-1915. Dit is inderdaad de tijd waarin de „groep” van naturalistisch werkende kunstenaars het best kan herkend en onderscheiden worden. Uiteraard stelden we reeds dat de naturalistische schilderwijze nog steeds bij artistieke individuen opduikt, doch niet meer als uitgesproken Europees groepsfenomeen.

Daarom dat het jaar 1915, dus tot het einde van Wereldoorlog I, werkelijk geldt als een cesuur. In Frankrijk bijvoorbeeld, waar met Courbet toch zo wat het realisme en naturalisme boven de doopvont werden gehouden, verglijden de schilders naar het impressionisme. In Duitsland dook het naturalisme wel degelijk veel later op, uitmondend in de „Neue Sachlichkeit” tijdens het Interbellum. Maar dit is een andere story, karakteristiek voor de Duitse Weimarperiode.

Herhalend stellen we dus dat de term naturalisme gebruikt wordt voor de laat-19de-eeuwse, monumentale, soms fotogetrouwe voorstellingen uit het dagelijkse leven van het gewone volk. Zelfs op klein formaat moet de verhouding tussen de voorgrondfiguren en de achtergrond zorgen voor een monumentaal effect. Niet de schilder maar de toeschouwer wordt de ooggetuige van een uit het leven gegrepen tafereel.

Van Lissabon tot Sint-Petersburg kozen de naturalisten hun hartverscheurende, aandoenlijke, charmante of louter fascinerende onderwerpen uit het gewone leven van de volksklasse. Qua voorstellingen gaat het nu om paria's, emigranten, landverhuizers, straatkinderen, grijsaards, vissers en zeelui, allerlei aspecten van de voortschrijdende industrialisering van Europa en het harde labeur op het platteland en het mensonterende geploeter in de nieuwe fabrieken, maar ook de religieuze gebruiken en plechtigheden. Dit alles dokumenteert op een schijnbare, als het ware bedrieglijk objectieve en etnografische wijze het dagelijkse leven van het gewone volk.

Vandaar dus de titel voor deze expositie! De naturalisten tekenden inderdaad *het volk ten voeten uit!*

De naturalisten toonden hun werken op de

grote driejaarlijkse tentoonstellingen en op de wereldtentoonstellingen. Een groot aantal naturalistische schilderijen en beeldhouwwerken vond op die wijze vrij onmiddellijk de weg naar het grote publiek, musea en openbare gebouwen. Het naturalisme was, veel meer dan het postimpressionisme of het symbolisme, een uitzonderlijk populair internationaal fenomeen.

DE TENTOONSTELLING

Herkenningsteken en symbool voor deze tentoonstelling is het schilderij van Leon Frédéric *De twee Waalse boerinkinderen*. In 1925 werd Léon Frédéric (Brussel, 1856 – Schaarbeek, 1940), na een opiniepeiling, uitgeroepen tot de populairste schilder van ons land. Van bij het debuut van zijn carrière bezorgde de naturalistische stijl van zijn werkwijze hem de nodige officiële eerbewijzen en publiek sukses. Zijn stijl werd nochtans diepgaand en rechtstreeks beïnvloed door het oeuvre van de Franse schilder *Jules Bastien-Lepage*, een voor ons in de vergetelheid geraakte kunstenaar.

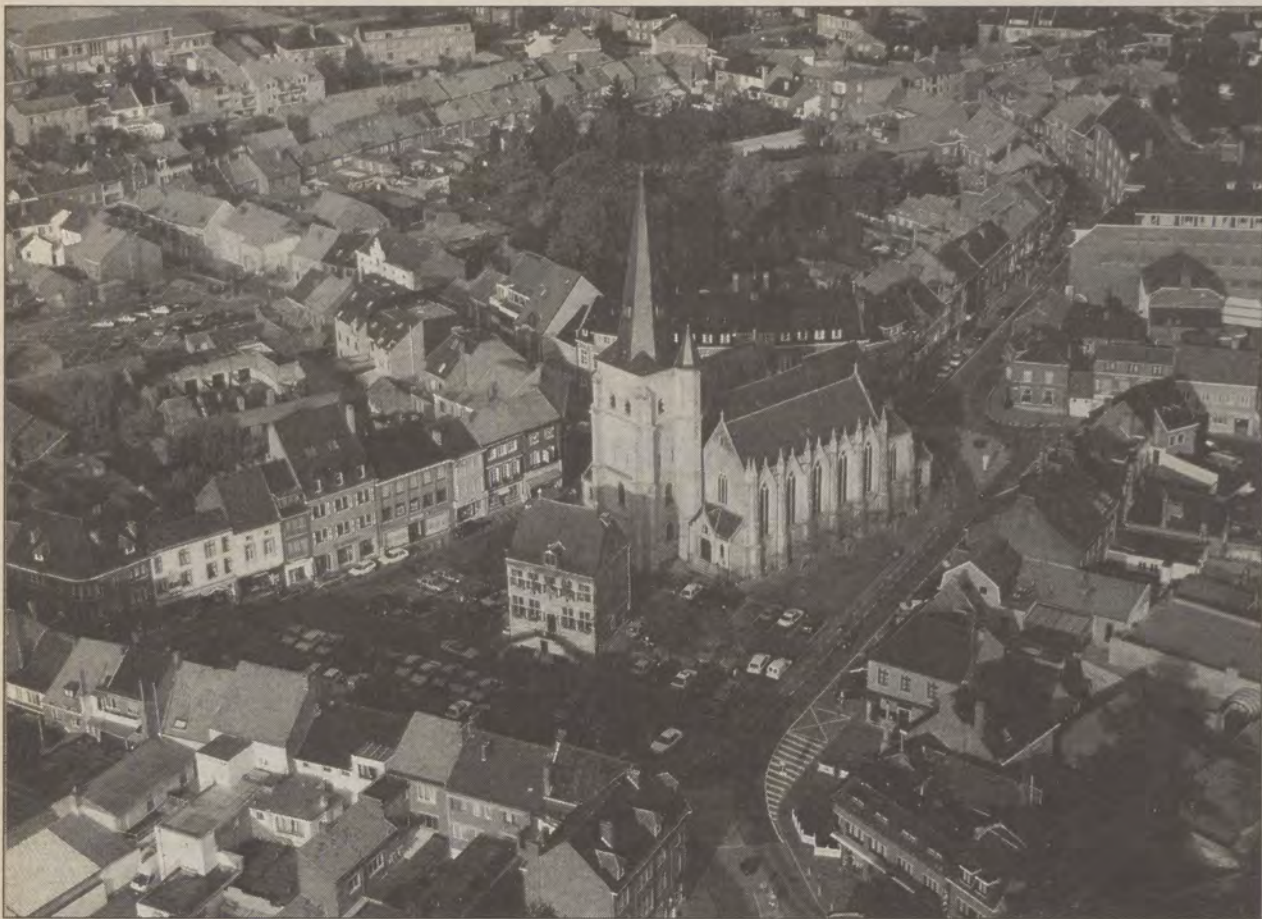
Dit is alleszins een uiterst interessante tentoonstelling. Nog nooit werd bij ons het naturalisme als kunststroming zo integraal uitgediept en toegelicht. Speciaal de nationale bijdrage tot deze kunst-richting is bijzonder groot geweest. Enerzijds is het dan ook te betreuren dat zoveel eigen werk in de reserves moet blijven. De vaak grote formaten zullen hier ook wel duidelijk een hinderpaal betekenen voor extra-transport.

Anderzijds is de selectie van enkele eigen naturalistische topwerken weer toe te juichen. Dit laat dan weer de konfrontatie met kunstenaars uit een bredere Europese kontekst toe. Hieruit blijkt trouwens dat onze kunstenaars hun mannetje konden staan op de internationale kunstscène. Hopelijk wordt deze manifestatie een nieuw startschot voor dit museum en een ontwakking uit de eerder letargische stemming van de laatste jaren!

Dirk Stappaerts

☞ *Het volk ten voeten uit. Naturalisme in België en Europa, 1875-1915. Tentoonstelling in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen (KMSKA), Leopold de Waelplaats te 2000 Antwerpen-Zuid. Tot 16 februari 1997. Toegankelijk van di. tot zo., van 10 tot 17u.; wo. tot 21u. Gesloten op maandag, 25 december, 1 en 2 januari.*

☞ *Toegangsprijzen tentoonstelling + vaste kollektie: 200 fr., groepen vanaf 15 personen, 60+ en studenten: 150 fr. Jongeren tot 17j.: 100 fr.; -12j.: gratis. Katalogus ter beschikking. Info: 03/238.78.09.*

Op vrijdag 8 november werd in Bilzen een nieuw boekdeel in de reeks 'Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen voorgesteld'. Burgemeester Johan Sauwens maakte tegelijk bekend dat in zijn stad de eerste 'Stedelijke Monumentenraad' in Vlaanderen was opgericht.

Bilzen heeft Stedelijke Monumentenraad

Johan Sauwens verwelkomde in zijn toespraak Vlaams minister van Cultuur Luc Martens. Met het uitgeven van een nieuw boek in de reeks 'Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen' werd volgens de Bilzense burgemeester een 'streek in kaart gebracht die letterlijk en figuurlijk als een overgangsgebied geldt'. Sauwens doelde daarmee op het feit dat de kantons Bilzen en Maasmechelen de overgang vormen tussen het Maas- en het Scheldebekken, de overgang tussen Zuid-Limburg en het Kempisch plateau en tussen droog en vochtig Haspengouw.

MONUMENTENRAAD

„In sommige arrondissementen zijn deze boekdelen intussen reeds wat vergrijsd,” zei Sauwens, „en doet de lezing ons eerder spreken van 'Rouwen door de eeuwen heen' wanneer we zien hoeveel er reeds verloren is gegaan op dit vlak in Vlaanderen.” Daarom kan Martens rekenen op de steun van de VU'er: „Vlaanderen moet dringend een miljard meer besteden aan monumentenzorg.” Sauwens wenst ook de vraag naar meer personeelsleden te steunen.

Tijdens zijn toespraak maakte hij ook bekend dat zeer recent in Bilzen beslist werd om een stedelijke monumentenraad op te richten. De Limburgse stad wordt daarmee de eerste in Vlaanderen waar een dergelijke raad werkzaam zal zijn. De raad wordt samengesteld uit afgevaardigden van de heemkundekringen, enkele historici en architecten, de bevoegde schepenen, de burgemeester en de stadssecretaris. „Deze raad zal geen zoveelste vergaderparlement zijn,” beloofde de VU'er, „maar wenst als gesprekspartner

te dienen van de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid. Ze wenst als waakzaamheidskomité te functioneren ten opzichte van het patrimonium en zal voortdurend voorstellen doen naar het betrokken gemeentebestuur, de eigenaars, de huurders en andere instanties in hun zoektocht naar renovatie, restauratie en herbesteding.” Sauwens zei nog te hopen dat Bilzen met dit initiatief een positieve bijdrage zou kunnen leveren in het partnerschap tussen de Vlaamse regering enerzijds en de 308 Vlaamse gemeenten anderzijds.

VLAANDEREN NIET BEVRIEZEN

Vlaams minister Martens had het eerst over het nut en de samenstelling van de inventarissen uit de reeks 'Bouwen door de eeuwen heen'. Deze reeks is de eerste in België waarin het bouwkundig erfgoed systematisch wordt opgetekend, bestudeerd en gepubliceerd. Hij meende voorts dat aan de bevolking meer ruchtbaarheid moest worden gegeven over de aan gang zijnde inventarisatie. En al worden veel 'buiten-gewone' gebouwen erin opgenomen, het is niet de bedoeling van hen allemaal officieel te gaan beschermen. „Alleen voor een grondig geselecteerd aantal gebouwen worden beschermingsprocedures ingezet. De andere ingebrachte gebouwen genieten door het optekenen en dokumenteren alleszins een minimale vorm van conservatie.” aldus Martens. Deze voegde er ook aan toe Vlaanderen niet te willen bevriezen in zijn fin-de-siècle toestand. „Er moet plaats zijn voor herbestedingen en ook voor eigentijdse, kwaliteitsvolle architectuur.”

In een derde toespraak nam Edgard Goedleven – afdelingshoofd Monumenten en Landschappen en auteur van o.a. het recente uitgegeven 'Martelarenplein' (Lannoo) – het nieuwe boekdeel onder de loupe. De twee kantons Bilzen en Maasmechelen, met als spilgemeenten Bilzen, Hoeselt, Lanaken en Maasmechelen, werden samengenomen omdat hun agrarisch verleden optreedt als gemene deler in de, zoals ook Sauwens al aangaf, geografisch sterk verschillende gebieden. Hoewel het hele gebied een lange okkupatiegeschiedenis kent, teruggaand tot ongeveer 4.000 v. Chr., resten slechts weinig overblijfselen van de oudste periodes.

Goedleven ging ook dieper in op de rol van de Eisdense steenkoolmijn die zorgde voor een specifieke demografische en socio-ekonomische ontwikkeling in het kanton Maasmechelen. In het kanton Bilzen daarentegen blijft landbouw de overheersende activiteit. Dat heeft ervoor gezorgd dat de traditionele gebouwen beter behouden zijn. Voor beide kantons wordt het verzamelde materiaal grondig geëvalueerd ter voorbereiding van mogelijke beschermingsvoorstellen. Tot voor kort waren in beide kantons slechts een 25-tal monumenten officieel beschermd.

OVER HET BOEK

Het boekdeel 14n3 uit de reeks 'Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen - Provincie Limburg/Arrondissement Tongeren/Kantons Bilzen & Maasmechelen' is een lijvige, niets aan het toeval overlappende publikatie geworden.

De regionale VU-krant

Brussels kruitvat

Het taalakkoord dat op 14 november voor de Brusselse gemeenten en OCMW's werd bereikt en op de frontpagina van ons vorig nummer aangekondigd, wens ik toch even te commentariëren. Voor alle duidelijkheid moet onderstreept dat dit taalakkoord slechts een schamele compensatie betekent voor wat op federaal vlak gebeurt. De toepassing van de taalwet op bestuurszaken heeft voor gevolg dat vele duizenden Vlaamse ambtenaren bij benoemingen en bevorderingen de plaats moeten ruimen voor hun franstalige kollega's, en dit omwille van de federale loyauteit. Als wederkerigheid voor de Belgische scheefftrekking heeft de wetgever hetzelfde systeem uitgewerkt waarbij deze keer de Vlaamse minderheid in Brussel in bescherming wordt genomen. Het gevolg van deze taalregeling is dat er proportioneel 45.000 franstalige ambtenaren in overtal zijn terwijl de compensatie ten voordele van de Vlamingen in Brussel veel kleiner is en daarenboven dertig jaar gebrekkelijk of niet werd toegepast. Het is de grote verdienste van staatssecretaris Vic Ancliaux die met zijn engelengeduld en handige diplomatie er toch in geslaagd is zijn franstalige kollega's van de Brusselse hoofdstedelijke regering te overtuigen van de redelijkheid van dit nieuwe taalakkoord. De vraag kan gesteld worden of de consensus die nu bereikt werd zal standhouden wanneer straks nieuwe overtredingen zullen vastgesteld worden. Wat doen wij bijvoorbeeld met de incivieken die eenmaal geslaagd in het taalexamen en eenmaal benoemd weigeren nog één woord Nederlands te spreken? Zijn daar sankties tegen voorzien?

De frankofonen moeten goed beseffen dat zij met vuur spelen wanneer zij deze overeenkomst opnieuw op de helling zetten door nieuwe eisen te stellen. Door middel van advertenties moeten wij voor deze jobs tweetalige Vlamingen naar onze hoofdstad lokken. Zo kan ik moeilijk aannemen dat met het huidige overaanbod van geneeskundigen er onvoldoende Vlaamse kandidaten te vinden zijn voor de Brusselse OCMW-ziekenhuizen. Minister Gosuin (FDF) beweert dat daar alles in orde is aangezien slechts 9% van de patiënten zich in het Nederlands aanmelden. Men moet geen psycholoog zijn om te weten dat men van zieke hulpbehoevende mensen in deze omstandigheden plots geen helden maakt die bij het binnenvoeren in het hospitaal meteen eisen in het Nederlands bediend te worden. Zonder de Vlamingen is het Brussels hoofdstedelijk gebied onregeerbaar. Wanneer de franstaligen moeilijk blijven doen en de wetten blijven overtreden dan zijn zij en zij alleen de doodgravers van Brussel, wat het einde van België zal inluiden. Het voortbestaan van België kan slechts wanneer de gemaakte afspraken korrekt worden nageleefd. Waar blijven de Coudenbergers, de Jeunesse belge, de Boudewijnstichters en andere vaderlandse verenigingen om de boel aan mekaar te houden?

Jan Caudron

Kapellen besprak asielcentrum

◆ UIT DE REGIO ◆

De aanwezigen vernamen dat tussen het kabinet van staatssecretaris Peeters en de lokale Kapelse overheid een begeleidingskomitee opgericht werd dat het hele gebeuren rondom het asielzoekerscentrum zal opvolgen en mogelijke knelpunten zal bespreken.

Verder was de toon en de sfeer opvallend sereen en rationeel. De aanwezige Kapellenaars stelden niet alleen vragen over de manier waarop een asielzoekerscentrum praktisch georganiseerd wordt, over de lokale veiligheidsaspecten en over de inspraakmogelijkheden van de buurtbewoners, maar bijvoorbeeld ook over de manier waarop de vluchtelingenproble-

matiek in Europese Unie aangepakt wordt.

Deze avond was een objectieve en informatieve verademing in de vaak heftige slogankampanjes die via allerlei pamfletten in de Kapelse brievenbussen de jongste weken gevoerd werden. De Kapelse Volksunie, die zich via een uitnodiging in zowat alle bussen tot de hele gemeentebevolking gericht had, heeft hiermee aangetoond dat de burgers beter willen geïnformeerd worden en echt wel zonder de betutteling en de desinformatie vanuit diverse belangengroepen hun eigen mening op een volwassen manier kunnen vormen.

Op initiatief van de plaatselijke Volksunie-afdeling en in samenwerking met het Vormingscentrum Lodewijk Dosfel had woensdagavond in de wijk Hoogboom te Kapellen een gespreks- en debatavond plaats rond het geplande asielzoekerscentrum in de vroegere kazerne van deze wijk. Daarmee werd ingegaan op de terechte verzuchting naar eerlijke informatie onder de bevolking rondom dit thema.

De wijkvergadering werd op een zeer degelijke manier geïnformeerd door drie eminente gasten die van nabij bij de problematiek betrokken zijn: Marc Bossuyt, commissaris-generaal voor het vluchtelingenbeleid; Joan Ramakers, ka-

binetsmedewerker van staatssecretaris Jan Peeters en Els Madereel, inwoonster van Lint en nauw betrokken geweest bij de werking van Gastvrij Lint.

Prof. Bossuyt schetste vooreerst het algemeen kader, het aantal betrokkenen, de herkomst van de asielzoekers in ons land en de procedurele aanpak. De heer Ramakers lichtte toe hoe de besluitvorming voor de praktische aanpak tot stand kwam en hoe het beleid vanuit de opgedane ervaringen permanent bijstuurt. Mevr. Madereel tenslotte sprak vanuit haar eigen belevenissen in de gemeente Lint en typeerde de huidige sfeer ter plaatse, na de vroegere scherpe polarisatie, met de uitspraak „hebben wij ons daarvoor allemaal zo druk gemaakt?”.

Studiedag: de repressie van de economische kollaboratie

Het Centrum voor Rechtsgeschiedenis van de Vrije Universiteit Brussel organiseert in samenwerking met het Navorsings- en Studiedagcentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog op vrijdag 13 december 1996 een studiedag over de vervolging en de bestraffing van de economische kollaboratie in West-Europa.

Specialisten uit België (Dirk Luyten en José Gotovitch), Denemarken, Frankrijk, Nederland en Noorwegen zullen onder-

zoeken op welke manier de economische kollaborateurs werden vervolgd en bestraft, nagaan waar verschillen en gelijkenissen kunnen worden gevonden en peilen naar verklaringen voor deze patronen.

Deelname aan deze studiedag kost 200 fr.

⇒ *Inlichtingen en inschrijvingen:* VUB Centrum voor Rechtsgeschiedenis, D. Luyten, Pleinlaan 2, 1050 Brussel. Tel. 02/629.25.44 of 02/629.24.60.

Bilzen heeft Monumentenraad

(Vervolg van vorige blz.)

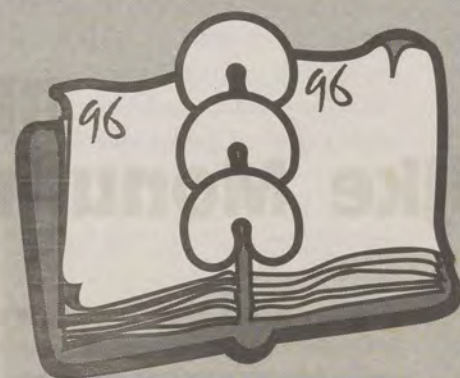
Zoals de andere delen uit de reeks gaat zij minutieus in op geschiedenis en gebouwen in de bewuste regio. In het boek zijn rijkelijk veel illustraties opgenomen van de weerhouden bouwwerken. In die zin is het een prachtige uitgave geworden.

Iets te prachtig misschien, want aan dit door de overheidsdiensten vervaardigde werk hangt een prijskaartje van 2.425 fr. Daarmee koopt de geïnteresseerde natuurlijk wel een boek dat de tijden kan doorstaan. De prijs is evenwel te hoog en mogelijk zouden meer inwoners van de beschreven regio het aankopen indien er een meer gepopulariseerde versie – desnoods van een kleinere of ruimere regio –

werd uitgegeven. Voorts is het jammer – maar nu eenmaal niet te voorkomen – dat het boek bij zijn uitgave al niet meer helemaal aktueel is, laat staan dat het dat nog zal zijn over enkele jaren. Maar dat zal de echte heemkundige natuurlijk niet beletten het zich aan te schaffen.

(gv)

⇒ *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen - Kantons Bilzen en Maasmechelen, 1996, 608 blz., 2.425 fr. Te bestellen bij Brepols Publishers, Steenweg op Tielen 68, 2300 Turnhout, tel. 014/40.25.00, fax 014/42.89.19.*

Maandag 9 december
VU op TV

Wat na de witte woede?

Wat met de hervorming van Justitie? Hoe onze democratie vrijwaren? In haar laatste programma van '96 gaat de Vlaams-Nationale Omroepstichting (VNOS) nader in op het VU-engagement terzake. VNOS sprak met Geert Bourgeois, VU-volksvertegenwoordiger en lid van de commissie Justitie en met Willy Kuijpers, Vlaams parlements lid en burgemeester in Herent. Daarnaast is er - rond hetzelfde thema - een uitgebreid gesprek met VU-voorzitter Bert Anciaux. Hij brengt een gedreven pleidooi voor een optimistische democratisch project.

■ *Afspraak op maandag 9 december, BRTN - TV 1 om 23.25. Een programma van de Vlaams-Nationale Omroepstichting (VNOS).*

OOST-VLAANDEREN

■ **Za. 30 nov. SINT-GILLIS-WAAS:** Volksunie-Bal in aanwezigheid van Kris Van Dijk. In zaal 't Palet, Kerkstraat 58 te Sint-Gillis. Deuren: 21u. Toegang 100 fr. Org.: VU-Groot-Sint-Gillis.

■ **Vr. 13 dec. SINT-AMANDSBERG:** Debat over Baskenland. In zaal St.-Eloui, Antwerpsesteenweg 275. Geert Bourgeois licht de zaak Moreno-García toe, Walter Luyten heeft het over de geschiedenis van de Basken. Info: Rubens (09/228.81.16) of Walter Luyten (03/482.11.93).

■ **Vr. 13 dec. NIEUWKERKEN-WAAS:** Derde Vlaamse Zangavond. Om 19u.30 in de grote zaal van de Kring. M.m.v. de meisjes- en de jongensschool, jeugdkoor Jekoni, St-Barbarakoor Westakker, kamerkoor Concidentes. Gastkoor: Gaudeamus Sinaai. Inkom 150 fr., -18j. 50 fr. Org.: A. Verbruggenkring Nieuwkerken-Waas.

■ **Zo. 22 dec. AAGEM:** Kerstmarkt vanaf 13u.30 in en rond De Schuur, Populierenstraat 15. Met geschenken, kerstmis, oudejaar, nieuwjaar, kunst en cultuur. Org. Kerstkomitee Aaigem i.s.m. VU-Erpe-Mere. Info: Patrick Verbestel of Christina Smekens (053/62.73.89).

WEST-VLAANDEREN

■ **Vr. 29 nov. GISTEL:** Ledenfeest van VU-Gistel in zaal de Reisduif.

■ **Vr. 29 nov. ZEDELGEM:** Info-avond „Justitie”. Spreker: Geert Bourgeois. Om 20u. in De Marmiete, Remberstraat 103, Veldegem. Org.: Rodenbachfonds Zedelgem.

■ **Do. 12 dec. IZEGEM:** Mark Grammens over „Europa tussen Amerika en Rusland”. Om 20u. in de bar van de Stedelijke Akademie voor Muziek en Woord, Kruisstraat 15. Org.: VSVK.

■ **Vr. 13 dec. TIELT:** Erik Defoort over „Het klauwen van de historicus”. Om 20u. in kelderteater Malpertuis, Sint-Michielsstraat 7. Org.: A. Vander Plaetsekring.

■ **Vr. 13 dec. BRUGGE:** Gespreksavond met Marc Platel. Om 20u. in OCMW-Dienstencentrum Van Volden, Boeveriestraat. Org.: VVB.

■ **Zo. 15 dec. IEPER:** VVI-Kerstfeest. Om 14u.30 in het CC De Meersen, Hoek St.-Jans- & St.-Niklaasstraat te Ieper. Met o.m. visput voor alle kinderen, Maxi Pipo Bello Show en koffietafel. Deelname: volw. 100 fr., kind. 80 fr. Inschrijven vóór 11 dec. op nr. 057/20.24.68.

■ **Za. 21 dec. BRUGGE:** VUJO-West-Vlaanderen-weekend in Brugge. Start om 9u. Einde op zo. 22/12 om 12u. Overnachting in jeugdherberg Bauhaus, Langestraat 135. Vergaderingen in Jeugdhuis den Dwarskop (zijstraat Lange Rei). Aansluitend op zondag een kerstaktie op de Brugse kerstmarkt (Burg) t.v.v. Artsen zonder Grenzen (ts. 12 en 17u.). Inschrijvingen: Wim Jaques, Dosfel-Instituut, 02/219.49.30. Info: Zeger Collier, kamerfraktie, 02/549.86.50.

VLAAMS-BRABANT

■ **Za. 30 nov. HAACHT:** 10-voor-taalkwis. Om 20u. in zaal Breugels Gasthof, deuren vanaf 19u. Ploegen van 4 personen. Info en inschrijving: Marc Vermeylen, Merelstraat 40, 3150 Haacht (016/60.51.36). Org.: VU-Haacht.

■ **Za. 30 nov. MEISE:** Groot Breugel-Eetfestijn aan matige prijs. Vanaf 18u. in zaal Cecilia, Oppemstraat te Wolvenstem. Org.: VU-Meise-Wolvenstem-Oppem.

■ **Do. 5 dec. BRUSSEL:** Paul Van Ostajen spreekt tot u. Stemmen van Vic An-

Scherpenheuvel wil geen rond punt in centrum

♦ UIT DE REGIO ♦

Het rond punt aan de Basiliëkiaan te Scherpenheuvel zou volgens de VU-rondvraag en handtekenactie beter aan de Aldi gemaakt worden, in plaats van in Scherpenheuvel-centrum.

Het kruispunt aan de Aldi van Basiliëkiaan, Mannenberg, Oude Tiensebaan, Tiensebaan Keiberg is een zeer gevaarlijk punt waar al vele zware en dodelijke ongevallen gebeurden. Hier, bij het binnenkomen van Scherpenheuvel-centrum, zou een rond punt nuttig zijn voor de veiligheid en het afnemen van de snelheid. Aldus kan het volledig centrum tegen te hoge snelheden beveiligd worden en woonkern en winkelstraat leefbaarder

gemaakt. Dit naar het goede voorbeeld van het gouden kruispunt in St.-Joris-Winge.

Het geplande rond punt in het centrum zelf, in de plaats van de verkeerslichten, blijkt onnuttig, minder veilig voor de voetgangers en zal opstoppingen veroorzaken! Dit lost dus niets op. Een goede omleiding/ring zou een betere oplossing zijn.

Uit de rondvraag bleek een grote bezorgdheid over een vlotte verkeerscirculatie en veiligheid van de voetgangers bij het rond punt. Vooral tijdens het toeristisch seizoen en de wekelijkse zaterdagmarkt (die er overigens ook op VU-

ciaux, Tom Van Bauwel, Sien Eggers, Henri-Floris Jaspers, Kris Kenis, Julien Schoenaerts. Om 20u.30 in Gemeenschapscentrum De Markten, Oude Graanmarkt 5. Toegangsprijs: 200 fr. Reservatie gewenst: 02/646.42.93. Org.: FVK-Rodenbachfonds i.s.m. Zethos.

Za. 7 dec. ASSE: Rob Lettens spreekt over „nationalisme“. Om 20u. in het zaaltje van jeugdcentrum 't Bronneken, Bergestraat 2 (tegenover het station van Assse). Org.: De Wekker i.s.m. VCLD. Info: E. Keymolen (02/452.93.57).

Za. 7 dec. LIEDEKERKE: Jaarlijks eetfeest. Van 18 tot 22u. in Feestzaal „Ontmoetingscentrum, Muilemstraat. Ook op zondag 8/12 van 11u.30 tot 16u. Org.: VU-Liedekerke.

Zo. 8 dec. HOEILAART: Aperitief-kabbel „De wereld verandert“ met Willy Kuyjpers. Om 11u. in zaal „Lindenhof“, Overijsesteenweg 21. Org.: VU-Hoeilaart en Dofsfeel.

Wo. 11 dec. BRUSSEL: Aktuelle dossiers: Geert Bourgeois spreekt over „Justitie en Politiek“ in een lunchgesprek om 12u.. Algemeen VU-sekretariaat, Erasmuszaal (2de verdieping), Barrikadenplein 12. Belegde broodjes en drank zijn gratis beschikbaar. Org.: VU en VCLD.

Wo. 18 dec. BRUSSEL: Aktuelle dossiers: Johan Sauwens spreekt over „De Vlaamse Spoorwegen“ in een lunchgesprek om 12u.. Algemeen VU-sekretariaat, Erasmuszaal (2de verdieping), Barrikadenplein 12. Belegde broodjes en drank zijn gratis beschikbaar. Org.: VU en VCLD.

LIMBURG

Wo. 4 dec. TESSENDERLO: Koktratreur Bart Verspreet demonstreert „Culinair feestideeën“ met fazantenroomsoep met gebakken oesterzwammen, kangeroe met gekonfijt witloof en amandalkroketten en mousse glacé met mandarijntjes. Om 19u.30 in Buurhuis „De Kriekel“ te Schoot. Deelname: FVV-leden 650 fr., niet-leden 750 fr. Inschrijven vóór 28/11. Org.: FVV-Tessenderlo.

Za. 7 dec. OPOETEREN: 19de Uilenspiegelavond. Om 19u. eucharistieviering voor Vrede in parochiekerk-Dorne; Om 20u. Avondfeest in de „Oase“ (tegenover de kerk). Feestrede door Guido Sweron. Uitreiking Uilenspiegelster. Deelname: 350 fr. Inschrijven bij W. Rosiers (86.35.38).

ANTWERPEN

Vr. 29 nov. KALMTHOUT: Met FVV-Kalmthout naar tentoonstelling „Van Ensor tot Delvaux“. Vertrek aan Heide Station met trein van 7u.47. (aankomst Antwerpen

8u.12). Om 8u.27 vertrek naar Oostende. Terug rond 21u. Inschrijven noodzakelijk (350 fr. op rek. 001-0055858-62, J. Verbruggen vóór 10/11). Treinreis: ± 300 fr. Meer info: José Van Thillo-Verbruggen (02/666.57.77).

Vr. 29 nov. WILRIJK: Eerste zangavond van Davidsfonds-Wilrijk met Gust Teugels. Om 20u. in Berkenrijs, L. Mortelmansstraat 13, Wilrijk (Valaar). Inkom 150 fr., DF-leden, CJP e.d. 100 fr.

Za. 30 nov. BERLAAR: VU-afdelingsfeest met gastronomisch karakter in zaal Rubens, om 20u. Info en inschrijvingen bij bestuursleden. Deelname: 850 fr.p.p. Kontaktdadres: Walter Luyten, Liersestweg 236, tel. 03/482.11.93, fax 03/482.44.58.

Za. 30 nov. WOMMELGEM: Rock a Billy Event, in zaal St.Jozef, Dahliestraat 23. Deuren 20u., aanvang 21u. Org.: Kult. Kring Jan Puimège.

Za. 30 nov. BERCHEM: Jaarlijks kwis-avond o.l.v. Bob Bolsens. Start om 20u. in CC, Driekoningenstraat 126. Max. 6 pers. per ploeg. Deelname 100 fr.; Info: Thea Van Gelder (03/321.19.86). Org.: Vlaamse Kring Berchem.

Ma. 9 dec. KALMTHOUT: Kerstfeer-avond met Renaat Van Beeck „Voor- dracht en muziek doorheen de tijd van vroeger en nu“. Om 20u. in IJssalon Monida, St.-Jozeflaan 1 te Heide. Toegang 200 fr. Org.: FVV en Vlaamse Volksbeweging Kalmthout.

Za. 14 dec. ANTWERPEN: Arrondissementale VU-bal. Aanvang van Vriendenschap. Vanaf 20u. in Alpheusdal, F. Willotstraat 22 te Berchem.

Di. 17 dec. MORTSEL: Muziekavond met mevr. Meyvisch over „Geschiedenis van de kerstliederen“. Om 20u.15 in zaal Atrium. Inkom: leden gratis, niet-leden 50 fr. Org.: FVV-Mortsel.

Wo. 18 dec. RANST: Zijn ze Vlaams en/of Groen? Over die vraag gaan Herman Lauwers (VU) en Johan Malcorps (Agaley) in de clinch. Om 20u. in taverne De Wachtaal, Liebevrouwstraat 19 te Ranst-centrum. Org.: VU-Groot-Ranst i.s.m. VCLD.

Vr. 20 dec. WOMMELGEM: Kerstzangavond. Om 20u. in Home St.Jozef, Kallement 1. M.m.v. Paul Van de Voorde (akordeon), Bewonerskoor St.Jozef o.l.v. Christiane Nuyts, Kinderkoor Kandoncklaer o.l.v. Kristel & Krisje, de Kerstman en samenzang o.l.v. L. Jochems. Inkom gratis. Org.: Kult. Kring Jan Puimège.

voorstel en handtekenactie gekomen is), vreest men moeilijkheden en onveiligheid zonder verkeerslichten in het centrum. Nu gebeuren daar geen zware ongevallen, en over 't algemeen zelfs weinig ongevallen. De voetgangers zijn nu beschermd door het groene voetgangerslicht. Op een gewoon zebrapad zijn voetgangers dikwijls vogelvrij, ook bij een rond punt! Opstoppingen met De Lijn, toeristische bussen en vrachtwagens worden gevreesd.

HANDTEKENACTIE

Meer dan 300 inwoners, grotendeels van de Basiliëkiaan, steunden de petitie „tegen het rond punt“ in het centrum zelf, en voor een rond punt aan de Aldi, kruising Basiliëkiaan-Tiensestraat-Mannenberg. Het prijskaartje van 68 miljoen, voor de herinrichting van een gedeelte van het centrum, wordt erg in vraag gesteld.

De nodige heraanleg zou evengoed en veel goedkoper (minder dan de helft van de prijs) in eigen beheer en met eigen technisch gemeentepersoneel kunnen. Onze technische dienst en personeel hebben hun bekwaamheid bewezen in de deelgemeente Schoonderbukuken aan de kerk. Proficiat!

Ook de fontein op de geplande rotonde

vormt velen een doorn in het oog. Daarmee wordt het typische beeld van Scherpenheuvel met de basiliek grondig verstoord.

TERING NAAR DE NERING

De gemeente zou het voorbeeld moeten geven en bezuinigen en geen belastingsverhoging invoeren voor prestigeprojekten, wat nu wel gedaan wordt. Ook de herinrichting of verknoeien van de Abdijdreef, met een verharde rijbaanaanleg en kunstmatige „parkeerhavens-afbakening“ is onverantwoord. Het VU-standpunt: verhoging onroerende belasting terug verminderen. De prestigeprojekten zijn niet in het algemeen belang. Gemeentebelastingen dienen gebruikt te worden voor nuttige en nodige zaken. Het speerpunt VU-afdelingsprogramma luidt: Belastingsvermindering en beheersing van uitgaven en inkomsten. Het gemeentebestuur moet nu zelfs al een lening aangaan om enkele erelonen (3 miljoen fr.) te kunnen betalen. Deze werden gestemd op de gemeenteraad van 21 november jl. De handtekenactie wordt doorgezet.

R. Janssens, F. Thuys

Eugeen De Facq overleden

In de nacht van zondag op maandag overleed op 65-jarige leeftijd gewezen VU-parlementslid Eugeen De Facq.

De afscheidsplechtigheid is voorzien nu zaterdag 30 november om 11u. in het crematorium van Lochristi.

Lieve Jolie overleden

Lieve Jolie is maandag op 66-jarige leeftijd overleden. Zij was voorzitter van VU-Sint-Amandsberg, sinds een vijftal jaren woonde Lieve in Merelbeke waar ze ook voorzitter van de VU-seniorenraad was. Wanneer de begrafenis doorgaat kon bij het ter perse gaan aan onze redactie nog niet worden gemeld.

De redactie van WIJ biedt de families van beide overledenen deelname in de rouw aan.

Randgebied of regio?

Op initiatief van het Halle-Vilvoorde Komitee i.s.m. het DF-Vlaams-Brabant, het Komitee der Randgemeenten, Sterrebeek 2000, TAK, Vlaams Komitee Drui-venstreek en VVB gaat om zaterdag 7 december in De Moelie te Linkebeek een beraad over het provinciaal structuurplan door. Motto waaronder de discussienamiddag loopt: „Vlaams Brabant: Randgebied of Regio?“.

Begin om 14u. Om 14u.30: Het structuurplan juridisch en institutioneel toegelicht (L. Deconinck); Het structuurplan uit Vlaamse hoek bekeken (W. Wouteres); Vlaams-Brabant rond Brussel, economie en infrastructuur (J. van Dooren); Vlaams-Brabantse eigenheid (F. Depuydt). Discussie en een drankje ronden het debat af.

Wenst U meer informatie over de advertentiemogelijkheden in WIJ?

Bel dan vandaag nog naar

Els Decoster

op het nummer 02/481.78.59

baron ruzettelaan 78
8310 brugge 4
baan brugge-oostkamp
050 35 74 04

**TAVERNE-RESTAURANT
NV JAN BREYDEL**

Brugsesteenweg 108 - 8460 OUDENBURG
Telefoon 059/26.82.97
Telefax 059/26.89.35 *dinsdag gesloten*

Het enige restaurant uit de streek dat durft zijn verse vis te tonen (zie toonbank ingang)

Specialiteiten: Visfondue 10 soorten
Visassortiment 7 soorten
Senegalees Stoofpotje
Hoevekip Valentine Thonart + kreeft.

**Brood- en
banketbakkerij**

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT
VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

**Kostuums
naar maat**

Tel.: 03/231.35.83

U bent van harte welkom bij

Karel Van Den Berghe

B.V.B.A.
VLOER en MUURTEGELS

- Steeds ruime kortingen
- Kwaliteitsproducten
- Uitstekende service
- Keuze uit meer dan 600 soorten

GENTSESTEENWEG 377
9300 AALST
(200 m voor de Vijfhuizen)
Tel. 053/70.06.64

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde
Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

Fijne midweek superweekend
3 Nachten
Luxe kamer, stilte gratis,
3x gastronomisch
half pension, bierdegustatie,
Normandische pannekoek
met koffie,
tevens fietsen ter beschikking etc...
6.500 fr. per persoon
de laatste dag uw kamer
tot 15.00u.

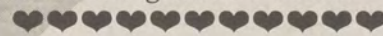
FIETSEN

G
R
A
T
I
S

10 Km van
Brugge &
Oostende

Misschien het mooiste hotel in Vlaanderen

Love Arrangement 1 Nacht

Luxe kamer met dubbele
whirlpool,
Aperitief, Gastro-menu,
champagne op
de kamer, lekker lang slapen,
kamer tot 15.00u.
4.950 fr. per persoon.

Knip me uit -
fles champagne

Hotel De Stokerij Oudenburg

Tel. 059/26.83.80 Fax 059/26.89.35

Bel voor folder maar, wees er vlug bij !!!

advertentie

Standpunten over gemeentefusies

Op 1 januari 1997 is het twintig jaar geleden dat het aantal gemeenten gevierenddeeld werd. Voldoende reden voor het Vlaams Nationaal Studiecentrum om even terug te kijken op deze immense fusie-operatie: een situering van de fusies in historisch perspectief, de integraal-federalistische visie van de Volksunie en enkele getuigenissen van lokale mandatarissen. Kortom: verplichte lectuur voor wie met gemeentepolitiek bezig is.

U kan een jaarabonnement nemen op het kwartaaltijdschrift Standpunten door 300 frank te storten op rekeningnummer 435 0259801-18 van het Vlaams Nationaal Studiecentrum vzw. Voor een los nummer betaalt u 100 frank. Meer informatie: VNS vzw, Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel, tel: 02/219.49.30 en fax: 02/217.35.10.

VLAAMS-NATIONAAL
WEEKBLAD

Alle stortingen van
abonnementen en
redactie op prk. 000-
0171139-31 van WIJ,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel.
Tel. 02/219.49.30
Fax. 02/219.97.25
Jaarabonnement 1.200 fr.
Los nummer 35 fr.

Verantwoordelijk
uitgever:
Bert Anciaux
Barrikadenplein 12
1000 Brussel

Reklameregie:
Decom
Gossetlaan 30
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02/481.78.59
Fax. 02/481.78.82

Een uitgave van het
Vlaams Pers-, Radio- en
TV-instituut v.z.w.

Hoofdredacteur:
Maurits Van Liedekerke

Redacteuren:
Eric Van de Castele
Geert Vranken

Sekretariaat:
Hilde De Leeuw

DEZE WEEK IN

Knack

**VLAANDEREN
BOVEN**

Achthonder kilometer
boven ons cirkelt de
satelliet Landsat 5TM om
de Aarde. Zijn oog
fotografeerde Vlaanderen.
Een document van negen
pagina's.

**HET WANKELE
EVENWICHT**

Hoe zwaar wegen de dossiers
van de ministers Di Rupo en
Grafé? Welke evenwichts-
oefeningen werden vorige
week in de Wetstraat gehou-
den? Een achtergrondverhaal.
Een interview.

**ZO ONTSTAAT
DUTROUX**

"Dutroux zit in elk
mens". Kinderpsychiater
Peter Adriaenssens probeert de ontwikkeling van
delinquenten te verklaren
vanuit hun opvoeding.
Een interview.

**PALEIS
OP WIELEN**

The Palace on Wheels is een
luxetrein die Rajasthan door
kruist en je doet wegdromen
naar de glorie van de maharaja's.
Een reisreportage in
Weekend Knack

weekend

ELKE WEEK MET WEEKEND KNACK, TELE KNACK EN VACATURE

Uitbouw Zeebrugge kan ook milieuvriendelijk

◆ UIT DE REGIO ◆

Een tijdje geleden nam de Vlaamse regering een beslissing i.v.m. de wijziging van het Gewestplan Brugge-Oostkust. Deze beslissing bevat verschillende positionele elementen. Zo werd o.m. het al lang achterhaalde A17-tracé door de Meetkerkse Moeren geschrapt. Verder werd ook het voorgestelde A18-tracé Jabbeke-Brugge-Westkapelle niet in het herziene Gewestplan opgenomen.

De VUJO van het arrondissement Brugge bij monde van voorzitter Zeger Collier en sekretaris Lieven Van Eenoo – hierin gesteund door Vlaams volksvertegenwoordiger Jean-Marie Bogaert –, is verheugd over de beslissing. Het markeert het afstappen van een enge beton-filosofie die het mobiliteitsbeleid in onze regio al te zeer domineerde en toont aan dat de zorg voor de open ruimte niet langer bij holle woorden blijft.

HERDENKEN

Anderzijds dwingt deze beslissing de Brugse politieke wereld ook tot een grondig herdenken van het mobiliteitsbeleid in de regio. Het valt nl. niet te ontkennen dat er in dit verband verschillende knelpunten bestaan. Denk maar aan de ontsluiting van de Zeebrugge haven, of de levensgevaarlijke toestanden op de expreswegen N31 Brugge-Zeebrugge en N49 Zeebrugge-Knokke-Antwerpen. Zonder massaal nieuwe wegen aan te leggen moet voor deze problemen toch een creatieve oplossing gevonden worden. Aandacht voor de mens en het leefmilieu moet hierbij voorop staan. Ook dient de nieuwe aanpak verder te gaan dan zomaar wat lapmiddeltjes. Een samenhangende en gestructureerde benadering is nodig.

Het belangrijkste doel van de verkeersontsluiting is en blijft volgens de Volksuniejongeren het verzekeren van de *vlotte toegankelijkheid van de Zeebrugse haven*. Een verdere uitbouw van de haven als economische kern van de Brugse regio is in grote mate afhankelijk van een goede bereikbaarheid via verschillende vervoersmogelijkheden.

In dit verband blijven wij dan ook pleiten voor het omvormen van de N49 tot autoweg over de gehele lengte van Antwerpen tot Westkapelle. De verbinding Westkapelle-havengebied kan evenwel perfect over bestaande wegen gerealiseerd worden.

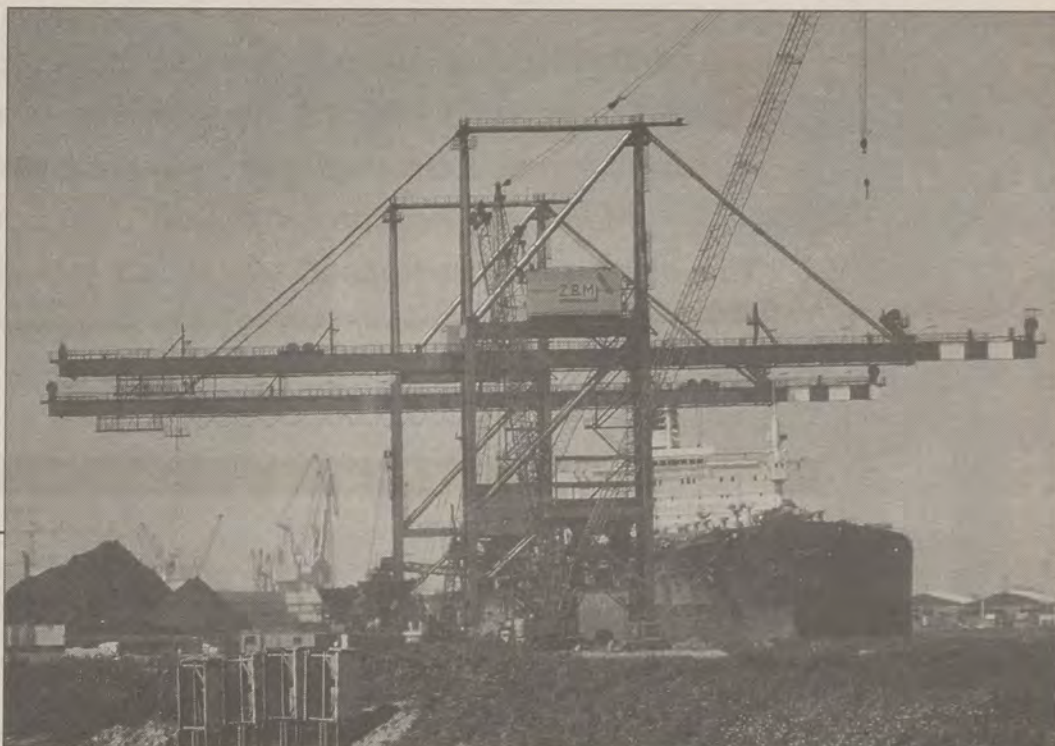
De westelijke ontsluiting via de N31/A17-E40 is voor de haven weliswaar van iets minder belang. Toch mag ook deze as niet uit het oog verloren worden. De verbinding met Noord-Frankrijk via Kortrijk/Rijsel, de aanwezigheid van belangrijke industriezones en diensten in de buurt van de N31, en de leefbaarheid

van de woongebieden langs de N31, vragen om een *verdere optimalisering* van deze weg. Een consequente aanpak naar het voorbeeld van de kruispunten Torhoutse- en Gistelsesteenweg kan hier snel veel problemen oplossen.

De bereikbaarheid van Zeebrugge mag echter geen monopolie blijven van het vrachtwagenverkeer. Uit milieu- en mobiliteitsoverwegingen is het van het allergrootste belang ook naar andere oplossingen uit te kijken. De versnelde verdubbeling van de spoorlijn Gent-Brugge is dan ook zeker gewenst.

BINNENVAART

Tenslotte lijkt het ons onontbeerlijk dat ook de bereikbaarheid van de haven voor binnenschepen uitgebouwd wordt. In tegenstelling tot bv. Antwerpen (waar meer dan 40% van de aan- en afvoer via binnenschepen gebeurt) staat Zeebrugge op dit vlak nergens. De groei van het veelbelovende containertransport via de binnenvaart zit geklemd in het keurslijf van het kanaal Gent-Brugge. De capaciteit van de Dampoortsluis laat praktisch geen verdere groei in tonnenmaat meer toe, terwijl de toenemende binnenvaart

op haar beurt een negatieve weerslag zal hebben op de verkeerssituatie in de Brugse binnenstad.

Als oplossing voor dit probleem willen de Brugse Volksuniejongeren nogmaals een lans breken voor de uitbouw van een *degelijke kanaalverbinding* naar Zeebrugge. Op basis van de bestaande waterwegen moet gezocht worden naar een afdoende oplossing voor dit probleem.

Aangezien een verdere uitbouw van het kanaal Gent-Brugge haast uitgesloten is, en de kustvaart door technische beperkingen moeilijk te verwezenlijken, lijkt de optie van het Noorderkanaal uiteindelijk toch bijzonder verdedigbaar. De aanleg hiervan kan op een gefaseerde manier gebeuren. In een eerste fase kan alvast een bruikbaar kanaal gerealiseerd worden door het weghalen van de middenberm tussen het Leopoldskanaal en het Afleidingskanaal van de Leie en de aanleg van een verbinding met de achterhaven

ter hoogte van de nieuwe Zeesluis. Zo kan op relatief korte termijn een verbinding gerealiseerd worden met het kanaal Gent-Brugge.

In een later stadium kan de capaciteit van dit kanaal dan eventueel uitgebreid worden door verbreding ervan.

De keuze waarvoor Brugge staat, is in elk geval duidelijk. Of Zeebrugge bouwt verder uit als een haven die bijna exclusief door vrachtwagens bediend wordt, met alle gevolgen vandien voor de leefbaarheid van onze regio. Of er wordt gekozen voor een verscheiden aanpak, waarbij alle vervoersmiddelen aan bod komen en waarbij de nadruk gelegd wordt op een verkeersontsluiting via de meest milieuvriendelijke transportwijzen, zijnde de binnenvaart en de spoorweg. Voor het Volksuniejongeren van het arr. Brugge is de keuze in elk geval gemaakt!

De bereikbaarheid voor de binnenschepen moet uitgebouwd worden.

Vlaanderen-Europa 2002 bekroont 11-daagse

Pionier Richard Cells verzamelde in de Antwerpse Elisabethzaal zijn stille medewerkers voor het feestelijk slotconcert van de 11-daagse *Vlaanderen-Europa 2002*. Aan dat orgelpunt is zowat overal in het land, van Middelkerke tot Maaseik, een waaier van activiteiten voorafgegaan, van sport over lezing en concert tot tentoonstelling. En groot zou onze verbazing zijn konden we de lijst van koren, toneelgroepen en andere verenigingen overlopen die daar bescheiden en geruisloos toe bijdroegen.

ENGAGEMENT

In zijn openingswoord schetste Richard Cells de groei van het aantal betrokken gemeenten en het streven naar verscheidenheid en bilaterale contacten in een klimaat dat wordt gekenmerkt door nestwarmte en gezelligheid maar evenzeer door zin voor ruimte en openheid. Gelukkig had hij daarbij oog voor de sociale problematiek en de draagwijdte van het begrip engagement.

Het slotconcert was bedoeld als een blijk van dank voor de stille medewerkers te

velde. Het Koninklijk Harmonisch orkest van Vlaanderen werd geleid door Grant Llewellyn, solist was Walter Boeykens.

Plechtstatig en pompeus klonk de mars van de meesterzangers en poëtisch het liefdestema uit Wagners ouverture *Die Meistersänger von Nürnberg*.

De klarinet was in de houtblazers de tegenhanger van de cello in de strijkers. Beide vertolkten de stem van de weemoed. Mozarts klarinetconcert is zijn zwanezang. Walter Boeykens liet zijn instrument pakkend zingen.

En daar was Jan Blockx, niet met één van zijn Vlaamse dansen die niet verbleken bij de zwierige Slavische van Dvorak of de dromerige Noorse van Grieg, maar met de prelude tot het tweede bedrijf van zijn *Herbergprinses*, volks en met veel zin voor koloriet.

Sluitstuk was Brahms' eerste simfonie. Het is een werk van lange adem, neergepend na jaren van twijfel. Wie immers kon na Beethoven nog een simfonie schrijven? Brahms ziet er robuust uit. Brahms kon onheus en knorrig zijn. Maar in feite was hij een introvert en schuchter man. Zijn eer-

ste simfonie is dramatisch en toch klinkt ze gedempt alsof hij wou spreken maar niet te gedurfd of te luid. Het spel van het Filharmonisch orkest van Vlaanderen toont het hele palet van klankkleuren, maar laat alles samenvallen in de plool die harmonie heet.

EUFORISCH

Minister-president Van den Brande had het laatste woord. Wat overtrokken en triomfallistisch naar onze smaak. Want er hangt veel vuil in de lucht en ons cultureel gezicht is ver van rimpelloos. Zelfgenoegzaamheid en vervlakkings liggen immers op de loer. Hoorden wij niet dat Dirk Van Esbroeck zijn verstild muzikaal-poëtisch programma amper aan de kulturele centra verkocht krijgt? En wat gezegd van de beeldenstormers die een boeiend informatief programma als *Eénhoorn* op Radio-1 willen afvoeren? Zouden we beter doen wat we zelf doen? Wij hopen met Richard Cells, maar vrezende de euforie van Luc Van den Brande.

(wdb)

Kerstmis blijft hoe dan ook een ondefiniëerbare mix van geloof, stilte of bezinning, van barmhartigheid, hoop en vrede, maar ook van traditie en sfeer. Van het kleinste dorp van Vlaanderen tot de metropool: overal doet men er alles aan om de kerstsfeer te evokeren. Een overzicht.

◆ TOERISME ◆

De commercialisering van het kerstgebeuren is een relatief nieuw fenomeen. Omstreeks het midden van de vorige eeuw ontstond in Engeland het gebruik om elkaar kerst- of wenskaarten toe te zenden. Vanaf de Eerste Wereldoorlog nam de kwantiteit van de inmiddels ver buiten Engeland verspreide wenskaarten sterk toe. De feeëriek verlichte kerstboom is van nog een recentere datum. Eerst in Duitsland en pas omstreeks de eeuwwisseling werden de dennen of sparren bij ons in huis gebracht. Ook 'kerstmarkten' ontstonden in het Duitse Rijnland. Slechts de jongste tien jaren rijzen bij ons dergelijke markten als paddestoelen uit de grond, terwijl de eerste openbare kerststal in 1957, in Turnhout viel te bewonderen.

KERSTEVENEMENTEN

Wie vandaag een kerstkaart ontvangt, krijgt hoe langer hoe minder de hoop, op vrede voor alle mensen van goede wil mee. Een goede gezondheid met bijhorende partner en het behoud of verwerven van een volwaardige job: dat zijn de hedendaagse vooruitzichten. In een milieuverloederende en voor velen vaak eenzaam aanvoelende consumptiemaatschappij zijn een flukse gezondheid, wat gezelschap en voldoende geld als het ware de noodzakelijke voorwaarden om aan de

tallose hedendaagse kerstevanementen te kunnen deelnemen. Het aanbod is immers nog nauwelijks te overzien: kerstmarkten, kerstexcursies, kersthappenings, kerststal- tentochten, kerstwandelingen, kerstspelen, kerststoeten, kerstconcerten, kerst- tentoonstellingen, ja zelfs kerst-ijspistes.

KERSTMARKTEN

Ook dit jaar spannen de kerstmarkten de kroon. Allicht is de meest bescheiden markt in het pittoreske dorp de aangewezen weg, de Glühwein smaakt er zoeter, de tongen laten er zich gaan. Wie eerder voor een ruim aanbod, spektakel of animatie verkiest kan ook op talrijke plaatsen terecht, zoals op de *Brusselse Grote Markt*. Daar staan van 29 november tot 8 december 1996 kerst- en geschenkartikelen uit verscheidene Europese landen te koop, met optredens van diverse koren en muziekgroepen (tel: 02/ 297.40.20).

Ook de multi-kulturele kerstmarkt in *Turnhout* werpt een licht op de kerstgebruiken van andere kulturen. Op 30 november en 1 december 1996 wordt er in het Kultureel Centrum De Warande (tel:

M. Cels

kerstchalets, naar hartelust stoeien. De *Brusselse Grote Markt* wordt tot een grote ijspiste omgetoverd, waarrond allerlei randanimatie is voorzien, evenals sportieve en choreografische attracties. Nu reeds staat vast dat 'Moscou on Ice' van de partij zal zijn en dat er demonstraties curling, hockey en schaatsen zullen gegeven worden.

brengt om 13u.30 en om 15 u. een ontroerend kerstspel (tel: 03/ 216.28.10).

OOK DAT NOG

Twee bijzonder aantrekkelijke 'kerstuitstappen' willen we de lezer niet onthouden. Zo is er de evokatie van 'een ouderwetse kerst' in het openlucht- museum van *Bokrijk*. Een aantal museum- gebouwen wordt voor de gelegenheid op een kunstzinnige manier verlicht en ook de openstelling, de brandende haardvuren, kleureffecten, sneeuw en winterse buien dragen bij tot onvergetelijke kersttafe- relen. Enkele unieke ijsbeelden worden aan de omgeving aangepast, waarvan het grootste van vier op vier meter. Allicht steekt *Bornem* dit jaar de 'kerstloef' af. Bornem slaagde er voor het eerst in de rekonstruktie van een Provencaals dorp 'La Grande Crèche' vanuit Parijs - waar het vorig jaar liefts 60.000 bezoekers aantrok - naar ons land over te brengen. In de Sint- Bernardusabdij heeft het Provencaals dorp een oppervlakte van 85 vierkante meter waarin 224 'Santons' worden uitgesteld. Dit zijn volledig gekleurde en in detail geklede figuren van 17 tot 100 cm., naar de mode van 1860-1880, gemaakt uit kunststof door Lisa Berger, een getalen- teerde Provencaalse kunstenaar. Het Provencaalse dorp werd ontworpen door beeldhouwer Alain Feret en omvat een kerststal, kerk, gemeentehuis, school, was- plaats, geplaveide straten, rotsen en pla- tanen. Rond dit alles wordt een verhaal geweven, vol tederheid en humor, soms verwijzend naar actuele toestanden, ge- bracht als klank- en lichtspel. Het geheel wordt door 50-tal automaten bewogen, die de maan door de lucht schuiven, de wolken laten voorbijtrekken en zelfs voor vuurwerk zorgen... (Van 7 december 1996 tot 6 januari 1997, uitgezonderd op 24 en 31 december en op nieuwjaar, tel: 03/ 899.00.00).

(evdc)

Kerst in Vlaanderen

014/ 41.94.94) uitsluitend verkocht voor het goede doel met uitdrukkelijke aandacht voor de derde- en vierde wereld- problematiek. In het centrum van de mul- tikulturele mijnstad *Genk* worden van 13 t.e.m. 15 - en van 20 t.e.m. 22 december 1996, in een nieuw en sfeer- vol kerstdorp, exotische kerstartikelen ten toon gespreid (tel: 089/30.95.61)

Houdt u van het ambachtelijke? Dan moet u naar de kunstambachtelijke kerstmarkt in *Antwerpen* aan de Scheldekaai, Hangar 15 (03/ 237.03.29), waar van 13 t.e.m. 15 december 1996 zelfgemaakte kerststallen en andere kerstobjekten van hobbyisten worden aangeboden. In de centrumstraten van *Hasselt* bieden kunstenaars en ambacht- slui van 14 t.e.m. 22 december 1996 hun creaties aan, ook liefdadigheidsin- stellingen zijn er vertegenwoordigd, op de binnenpleinen is animatie voorzien (tel: 075/ 41.02.46). Net als Hasselt en Ant- werpen trekt ook *Aalst* zich op 22 december 1996 aan het authentieke kerst- karakter op, plaats: Grote Markt (tel: 053/ 73.22.61).

Hét gat in de 'kerstmarkt' wordt de mo- biele ijspiste. Nadat *Oostende* vorig jaar hoge ogen gooide met een kerst-ijspiste, volgen andere steden als *Knokke*, *Ant- werpen*, *Lewen*, *Tongeren* en *Genk* (*Bok- rijk*) het voorbeeld. Terwijl man- en vrouw- lief winkelen, kunnen de kinderen op de marktpleinen, temidden van de

KERSTEXCURSIES

Net als de ijsbanen, zijn ook de kerstexcursies bijzonder populair. Er is een ruim gamma voorzien. Vooral de kerst- stalentochten springen in het oog. De provincie Antwerpen geeft de toon aan. De *Toeristische Federatie Provincie Ant- werpen* biedt groepen de mogelijkheid zelfgekozen routes per bus uit te stippelen. Kerstspelen, een Kempische koffietafel en een indrukwekkend aantal stemmige kerststallen, verspreid over de hele pro- vincie, staan daarbij op het menu. Ook individueel kan per wagen uit vier circuits worden gekozen (tel: 03/216.28.10.). Wie liever voor één enkele lokatie opteert kan in het gezellige *Lier* terecht, waar een toeristisch trammetje langs kerststallen rijdt om nadien te luisteren naar enkele fragmenten uit 'En waar de sterre bleef stille staan' van Felix Timmermans. Een aanrader is de 'Kribbentocht door historisch Antwerpen', op tweede kerst- dag, tussen 13u.30 en 17u.30 De 19 lokaties, bestaande uit pleinen, kerken, kloosters, kapellen en patriciërs- woningen vormen een gedroomd decor voor een wandeling in de feestelijk versierde bin- nenstad. Ondertussen kan in het weinig bekende Begijnhof een kersttafereel wor- den bewonderd, terwijl de 'Antwerpse Herders', op drie lokaties kerstliederen zingen. Poppenschouwburg Van Campen

Vraag uw info-pakket!

Om wegwijs te geraken uit het grote aanbod van kerst-evenementen in het Vlaamse land biedt de redactie haar lezers een info-pakket aan.

Wat vindt U in zo'n pakket?

- Een overzicht van kerstmarkten, kerststoeten, kerststallen, enz...

- Voor wie een eindejaars-uitstap of korte vakantie ergens in Vlaanderen beoogt, bevat het pakket ook informatie van de vijf provinciale toeristische dien- sten.

- De twee jongste uitgaven van *Toerisme Vlaanderen* 1996, het informatieblad van de toeristische dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

Antwoordbon

JA, ik wil uw info-pakket ontvangen

Naam: _____

Adres: _____

Sturen naar: Redactie WIJ, Barrikadenplein, 12 te 1000 Brussel

Faxen kan ook: 02/ 219. 97. 25

Vlaanderen is wat toerisme aangaat geen 'sant in eigen land'. Vlamingen zien in hun eigen regio niet direkt een ideale vakantiebestemming. Dat blijkt uit een studie naar Vlaanderen als vakantiebestemming.

◆ TOERISME ◆

Vlaanderen vakantieland?!?

F. De Maitre

Vlamingen, Walen en Brusselaars nemen steeds minder vakantie in eigen land. Dat blijkt uit een studie waarvan de resultaten verschenen in het september-oktobernummer van *Informatieblad Toerisme Vlaanderen*. Het afnemen van dat binnenlandse vakantieverkeer is een algemene trend waarbij geen onderscheid gemaakt wordt naar bevolkingsklasse, naar de duur of naar de periode van de vakantie.

Vreemd genoeg zijn het daarbij niet zozeer de zuiderse, exotische vakantie-oorden die daar wel bij varen, maar zeker ook meer nabijgelegen bestemmingen zoals Nederland en het stadstoerisme zoals Londen, Parijs, Wenen en Praag. Allen lokken ze vakantiegangers die tot voor enige tijd in eigen land, bv. de Vlaamse kust, bleven.

GEWIJZIGD VAKANTIEPATROON

Pas sinds enige tijd vormt die neerwaartse trend ook een ernstig economisch probleem. Zolang de vakantiemarkt in zijn geheel groeide, was van een tanend marktaandeel weinig te merken, maar nu doet de vermindering zich wel gevoelen. Het aantal binnenlandse overnachtingen daalt, de omzet gaat dezelfde richting uit ondanks een groeiend aantal buitenlanders dat in Vlaanderen een vakantiebestemming heeft gevonden.

Een tweede oorzaak voor de daling is de wijziging in het vakantiepatroon. Gezien er meer korte vakanties worden gehouden, zijn meer verblijven nodig om op eenzelfde peil te blijven. Het feit dat de Vlaamse toerist ook meerdere korte vakanties neemt, houdt ook in dat hij niet altijd dezelfde bestemming voor zijn verblijf kiest. De vakantieganger heeft volgens de vaktaal meer 'keuzemomenten' en de concurrentie tussen de verschillende bestemmingen stijgt dan ook.

De studie ging vanzelfsprekend ook op zoek naar het waarom van de daling van het aantal binnenlandse vakanties. Een sterke frank, een toename van de mobiliteit en van goedkope 'zonbestemmingen' zijn zeker factoren die een invloed hebben. Maar deze zijn nauwelijks te beïnvloeden. Waar wel iets aan veranderd kan worden is de kennis van het Vlaams toeristisch aanbod. 88% van de ondervraagden noemde wel de Vlaamse kust, maar de tweede in rij, de Kempen, werd door nog maar één derde van de ondervraagden aangeduid als vakantiebestemming. De nabijheid van de toeristische regio's werd ook bij grote re-

gelmaat aangegeven als reden om er niet op vakantie te gaan. De kust, de kunststeden, de Vlaamse Ardennen: allen werden ze goed genoeg bevonden voor een daguitstap, maar niet voor een langer verblijf. Voor Franstalige Brusselaars en

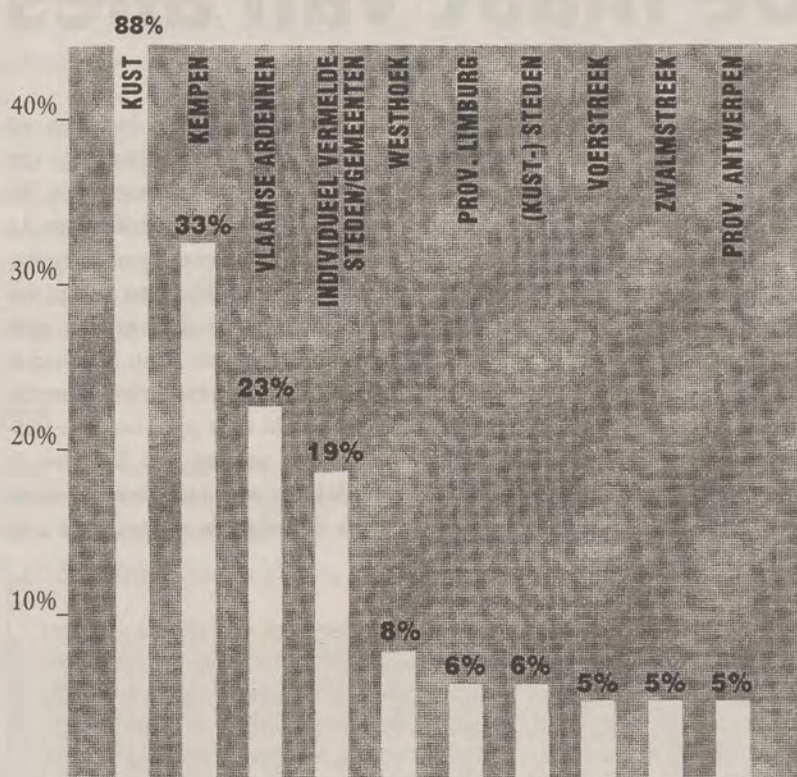
Walen stelt zich bovendien het taalprobleem.

HOOP

Toch gaven de studieresultaten niet alleen kommer en kwel te kennen. Bijna 3,5

miljoen Vlamingen, Walen en Brusselaars zijn wel te vinden voor een verblijf in Vlaanderen, onder hen vooral gezinnen met kinderen. De kust zal zich daarbij vooral moeten toelagen op herhalingsbezoeken, de kunststeden en groen Vlaanderen staan voor de uitdaging geïnteresseerden over te halen tot een eerste effectief verblijf. Hun naam bekendheid moet nog groeien. Beide categorieën zullen zich overigens tevreden moeten stellen met kortere verblijven. In de populariteitsparade van de kunststeden prijkt Brugge (71%) bovenaan. De Vlaamse hoofdstad (17%) kan op nauwelijks meer interesse rekenen dan Damme (14%) en Leuven (11%). De studie legde de pijnpunten van het Vlaamse toerisme en de verwachtingen eraan bloot, nu kan begonnen worden aan het uitstippelen van een gerichte strategie om het gestrande schip weer vlot te trekken.

De Vlaamse kust blijft de belangrijkste toeristische trekpleister.

Spontane bekendheid van de toeristische gebieden

∞ Informatie uit *Informatieblad Toerisme Vlaanderen*, september-oktober 1996, jrg. 5, nr. 45, blz. 4-5.

In België werden in 1995 iets meer dan 28 miljoen toeristische overnachtingen geboekt. De stijging t.o.v. vorig jaar is enkel te danken aan Vlaanderen en Brussel. Wallonië ging er verder op achteruit.

„Geen leedvermaak, maar een vaststelling: Wallonië ging er weer op achteruit, vooral te wijten aan de sterke terugval van de overnachtingen van de Belgen zelf.“ *Toerisme Vlaanderen* hoedt er zich voor de Waalse burens al te zeer voor het hoofd te stoten. Vorig jaar steeg het aantal overnachtingen in België met 2,4% waarmee de kaap van de 28 miljoen overschreden is. Die stijging kan geheel op rekening van Vlaanderen (+ 5,1%) en Brussel (+ 6,2%) geschreven worden. Wallonië ging er met iets meer dan 5% op achteruit. Vermoed wordt dat het totaal aantal overnachtingen nog bijna 10 mil-

joen hoger ligt omdat in de gegevens de verhuurcijfers voor villa's en appartementen aan de kust nog niet zijn verrat. Het Waalse gewest lijdt sterk onder de terugval van binnenlandse overnachtingen. Vlaanderen kreeg er t.o.v. 1994 ruim 400.000 bij (+ 4,5%), Brussel bijna 20.000 (+ 13,1%), maar Wallonië verloor er ruim een half miljoen (- 10,6%). Wat betreft de buitenlandse overnachtingen is er een stijging over de gehele lijn: Vlaanderen stijgt met 5,3%, Brussel met 5,9% en Wallonië met 3,7%. In het totaal kende België bijna 14 miljoen buitenlandse overnachtingen in aflopende volg-

orde verdeeld onder Nederland, Duitsland, Groot-Britannië, Frankrijk en de VSA. Vlaanderen geeft hetzelfde beeld alleen waren er in 1995 beduidend minder Amerikanen (- 6,5%) die een Vlaams bed vonden. Dat laatste geldt overigens ook voor Wallonië. Alleen Brussel zag het aantal VSA-overnachters stijgen, maar kende dan weer minder Fransen die in de hoofdstad een onderkomem zochten voor de nacht.

∞ **Meer info in *Informatieblad Toerisme Vlaanderen*, september-oktober 1996, jrg. 5, nr. 45, blz. 6-7**

P. Van Belle

Georges Leekens vond met Moeskroen opnieuw een club waar hij zijn boodschap kwijt kon.

Cercle Brugge zond Jerko Tipuric door. Er bleef geen andere keuze meer over. Het moet de mensen van Cercle pijn hebben gedaan. De tweede club van Brugge beroemde zich altijd op zijn gezond verstand. Zeer terecht. Met weinig middelen werd veel bereikt. De wedstrijdontvangsten volstonden nauwelijks om de streng beheerste spelerssalaries te betalen. Over de werking van de vereniging, over de vaste kosten hebben we dan nog niet gesproken. Desondanks knoopt Cercle de eindjes aan mekaar. Groen-zwart werd en wordt geleid door verstandige mensen met onmiskenbare voetbalintelligentie. Spelers werden jarenlang goedkoop ingekocht en duur doorverkocht. Cercle was de hofleverancier van Anderlecht. De lijst van duur verkochte spelers is indrukwekkend lang. Morten Olsen, Bennie Nielsen, Wim Kooiman, Kalusha, Charly Musonda, Josip Weber, Munteanu, Selymes, Geoffrey Claes. We vergeten er nog veel.

Die, op voetbalbekwaamheid berustende, politiek loont vandaag niet meer. Het arrest Bosman heeft Cercle in een eerste fase de das omgedaan. De uitdaging van vandaag is nieuw en het antwoord is nog

De maat van alles

niet gevonden. Daarom wordt nog maar eens over de fusie van de twee Brugse clubs gesproken. We geloven daar niet in. Cercle is een trotse vereniging met een sterk ontwikkeld gevoel voor eigenwaarde. Cercle komt terug. Vroeg of laat. Zeker weten.

ANGST

Cercle is overigens niet alleen, op de sukkel. Zoals de zaken er vandaag voorstaan, verkeren ook Aalst, Charleroi, Ekeren, Sint-Truiden en KV Mechelen in

In het voetbal zijn de resultaten, is de rangschikking de maat van alles. De mooiste verhalen worden er door ondersteund of ontkracht. Resultaten en rangschikkingen oriënteren het gedrag van klubbesteders en bepalen het lot van trainers.

SPORT

gevaar. Genk, Gent, Lokeren en Molenbeek mogen zich evenmin veel misstappen veroorloven. Het is geen goede maar wel een spannende competitie. Onder- en bovenaan. Moeskroen blijft verrassen. De grensstreek Henegouwen-West-Vlaanderen staat in rep en roer. Excelsior speelt om de twee weken in een uitverkocht stadion met 9.000 plaatsen. Georges Leekens vond opnieuw een club waar hij zijn boodschap kwijt kan. De

Sclessin overstapte, voelt zich in Luik als een vis in het water. Zijn temperament past bij de Rouches. Als iemand Standard kan restaureren zal het Daerden zijn. Club Brugge heeft gekozen voor een zelfgenoegzaam bestaan. De kampioenen waanden zich eind vorig seizoen gewaand voor nog minstens een paar landstitels op rij. Dat is niet uitgesloten maar verre van zeker. Enkele dragende figuren zijn geen beloften meer en het wellesnietes spelletje rond de overgang van Mario Stanic droeg ook niet bij tot een serene atmosfeer.

PER ZETTERBERG

Overigens verschilt Club in niets van andere verenigingen wanneer geld ter sprake komt. Het vervroegen van het aanvangsuur van de Uefacupmatch tegen Schalke 04 naar de namiddag getuigde van misprijzen voor de trouwe supporter. Niet dat Anderlecht het anders zou hebben gedaan. Verre van zelfs. Maar Club dat zichzelf zo graag op zijn onschuld en volksverbondenheid laat voorstaan is geen haar beter dan gelijk welke concurrent. Het geld regeert in West-Vlaanderen, in de hoofdstad en in Luik.

Anderlecht leeft met angst. Al wil men dat in het Astridpark niet toegeven. De kans is niet onbestaande dat de Brusselaars halfweg het kampioenschap in het midden van de rangschikking hangen. Dat is een sinds de tweede wereldoorlog ongekende noodsituatie. Europees voetbal volgend seizoen is verre van zeker. De ploeg van Boskamp is afhankelijk van het rendement van één speler: Per Zetterberg. Valt de kleine Zweed ooit voor langere tijd uit dan loopt het voor Anderlecht gegarandeerd slecht af. In Helsingborg verwierf Sporting uitzicht op de kwartfinales van de Uefacup. Het had de kwalifikatie al kunnen afdwingen maar de doelkansen werden niet benut. Europese overwintering zou een schitterend alibi aanreiken voor een falend sportief beleid.

Wie zijn geschiedenis kent weet het nog: toen Constant Vanden Stock de club van Albert Roosens erfde bezat Anderlecht geen geld maar wel spelers. Precies die spelers waren achteraf van goudwaarde. Vijftientig jaar later erfde de zoon van de vader een club met geld, of juist nog met een stadion, maar zonder spelers. De toekomst zal uitwijzen waarmee een voetbalvereniging uiteindelijk het best is gediend. We zijn helemaal niet zeker dat Anderlecht gauw uit het dal klimt. Al zou dat voor ons voetbal een zegen zijn.

(gp)

In voetbal is alles tijdelijk. Half november lieten we ons verleiden tot een tweede klasse-wedstrijd met traditie. Union-Beerschot. De verenigingen die tussen de beide wereldoorlogen ons voetbal domineerden. De Brusselse en de nog meer geroemde Antwerpse school tegen mekaar. Het Anderlecht en het Club Brugge van toen.

DE MANNEKENS

Union won in de jaren dertig drie kampioentitels op rij. Het bleef zestig competitiewedstrijden ongeslagen. Een prestatie die waarschijnlijk nooit meer zal worden geëvenaard. Union was ongetwijfeld de eerste topclub in onze voetbalgeschiedenis. Enkele feiten om dit te illustreren: nog voor de eerste wereldoorlog werd Union zeven keer kampioen; Union leverde zes spelers aan de nationale ploeg die in 1920 in Antwerpen de Olympische titel won; Union was de eerste club met een vast sekretariaat en met een gerenommeerde buitenlandse trainer; Union was de eerste club met een elektrische verlichting; Union was de eerste club die Europa rondreisde. Beerschot deed voor de Brusselaars niet onder. Tussen de beide wereldoorlogen wonnen de Mannekens zeven landstitels. Het zouden er ongetwijfeld meer geweest zijn indien de Belgische Voetbal-

bond Raymond Braine – door vele anderen gelabeld als de beste Belgische voetballer ooit – in 1930 niet als „beroepsspeler“ werd geschorst. Men hield toen met heilige overtuiging vast aan het amateursprincipe en Braine had het aangedurfd zijn roem en populariteit te exploiteren in een schoenzaak en nadien in een café... Het klinkt vandaag ongelooflijk. Braine vertrok naar het buitenland. Bij Sparta Praag werd hij de eerste Belgische profvoetballer. In januari 1937 keerde Braine uit de Tsjechische hoofdstad terug. Beerschot hield er nog voor de tweede wereldbrand twee nieuwe kam-

Treurnis

pionstitels aan over! Tijdens het interbellum bloeide de Antwerpse voetbalclub als nooit tevoren en... nooit erna. Ook de Great Old, Antwerp, de Bosuill telde volop mee. Technisch vaardig voetbal, ploegspel, briljante individualiteiten. Alles was voorhanden. Ook een groot en entoesiast publiek.

TIJDELIJK

Niets daarvan is overgebleven. Het Dudenpark bood die zondag een troosteloze aanblik. Twee handvullen toe-

schouwers. Een voor de helft afgesloten stadion dat net niet instort. De sfeer van weleer, die we in de jaren vijftig en zestig nog volop meemaakten, is volledig verdwenen. Geschiedenis. Geen van beide elftallen haalde enig niveau. Oudere spelers die het allemaal al meegemaakt hebben en jongeren die er vermoedelijk nooit zullen komen. Treurnis op en rond het veld. Twee ploegen die voorlopig in de degradatiezone wonen. Hoe is het mogelijk? Hoe kon dat allemaal zo verloederen? Ooit zegde een inmiddels gestorven clubsektaris uit eerste klasse ons: „Het belangrijkste in de club is het bestuur. Spelers komen en gaan almaar sneller. Klubleiders blijven langer zitten. Als zij verkeerd beslissen, als zij voeling verliezen met de nieuwste ontwikkelingen is de neergang niet tegen te houden. Daarvoor zijn de spelers al veel minder verantwoordelijk.“

Die zondag kregen we in het Dudenpark les in de praktijk. Ook in de voetbalsport is alles tijdelijk. Al schijnt niet iedereen daarvan doordrongen. Een bestuurswissel is daarom oneindig veel belangrijker dan een trainerswissel. Wie die klassieken op hun betrouwbaarheid wil toetsen hoeft maar eens het palmares van het Engelse voetbal na te lezen. Daar ook zijn landskampioenen van toen vandaag in de derde klasse terug te vinden...

SATERDAG

AHASVERUS

„Geldautomaat
ontploft”,
las Ahasverus
Mister Crash

☺
Zetduivel:
Sojakloon

☺
Als de rijkswacht achter de Bende zit,
wie zit er dan achter de rijkswacht?

☺
Zetduivel:
Olivier T.(wist?)

☺
Guido Gezelle in Parijs
„Vlaanderen Deleu!”

☺
Het grapje „Hof van Kastratie”
krijgt nu wel een erg pijnlijke bijklank

☺
Ze weten alles beter, maar kunnen
niet zonder ons vuurwerk...

☺
Trusgnach een echte baron:
von Munchhausen!

☺
EMS maakt Italië blij:
tralalalalire

VLAAMS PLAKBOEK

Deinze, de tweede jeneverstad

Hasselt heeft zichzelf – terecht – de naam en de faam van jeneverstad gegeven en heeft dat onderstreept met een tentoonstelling „Jenever in de lage landen” en met de publikatie van een kunstboek met dezelfde titel. En terwijl die tentoonstelling werd opengesteld en het boek werd voorgesteld, liet ook Deinze zich als jeneverstad horen, niet om Hasselt naar de kroon te steken, maar dan toch om zich als tweede jeneverstad te profileren met de inhuldiging van een jenevermonument.

DRUPPELKOTEN

Er waren in de Oost-Vlaamse Leiestreek veel landbouwers die stookten voor eigen gebruik en liefst iets meer. Maar naargelang vraag en aanbod groeiden, nam ook de productie van die landbouwnevenactiviteit toe. En er ontstonden druppelkoten, meestal wat toelating. Wij doen immers graag wat niet mag.

Voor in de Franse tijd groeide het aantal jeneverstokers in de streek van Deinze. Het stadje Deinze telde in het jaar 1800 zowat 3.000 inwoners en... 29 stokerijen. Deinze en de omliggende gemeenten (het „Ommeland”) hadden samen 45 stokerijen. Volgens diegenen die toen de toestand in Deinze beschreven verdienen die stokers, die dag en nacht lieten werken, zeer gemakkelijk zeer veel geld; veel geld dat ze lieten rollen en soms vlugger uitgaven dan ze het verdienden. Voor wie stookten die grote en kleine stokerijen?

Voor eigen gebruik en voor het verbruik in de druppelkoten. Maar vooral voor het Franse leger, voor de soldaten van Napoleon.

Die soldaten kregen immers een extra rantsoen jenever vóór elke zware inzet. Maar de jenever werd ook gebruikt door de geneesheren in die legers: om hun patiënten te verdoven bij zware ingrepen bv. amputatie (met de primitieve gereedschappen van toen) en om wonden te ontsmetten.

JENEVERGEUR

Een inspekteur van de regering bereisde de departementen *de la Lys et de l'Escaut*, het Leiedepartement en het Scheldedepartement. Beide departementen, later respectievelijk West- en Oost-Vlaanderen geheten, kregen de naam van een rivier, zoals in het Frankrijk van de eerste republiek wet was. In het kader van de toenmalige *Nieuwe Orde* dienden feodale namen als Vlaanderen en Brabant immers geschrapt en uitgerooid.

Toen de inspekteur, van Kortrijk komend, Machelen-aan-de-Leie verliet en Petegem-Deinze naderde, stelde hij vast – zo staat het in zijn verslag – dat er een

jenevergeur in de lucht hing. Eens in het dorp Petegem en zeker in de stad Deinze stelde hij nog iets vast: dat vele mensen er min of meer beschonken waren en dat vooral de vrouwen er dronken bijliepen. Toen het Frans leger dan na twintig jaar wegtrok was ook het monsterversuim van de vele stokerijen voorbij. De meeste verdwenen roemloos. Slechts enkele bleven nog één of twee generaties bestaan. In het stadje Deinze is één zelfs blijven bestaan tot 1960. Ook in „het Ommeland” verdwenen de dag en nacht werkende stokerijen, die op „industriële niveau” hadden gewerkt. Wel bleven heel wat landbouwers, en zeker diegenen die te lande voor de eigen bijgaande „tapperij” stookten, verderwerken. Eén daarvan is dan opnieuw uitgegroeid tot een echte jeneverstokerij.

FILLIERS

Die oorspronkelijke landbouwstokerij-tapperij is met stoommachines begonnen werken, is opnieuw „industriële” begonnen werken met de landbouwmeto-

den. Dat is de gunstig aangeschreven stokerij *Filliers*. Deze graanstokerij is een van de laatste landbouwstokerijen van België, ze werd rond 1880 door Kamiel Filliers in Bachte-Maria-Lerne opgericht, meer bepaald op de wijk Bachte die tot 1823 een zelfstandige gemeente was en waar een Filliers toen burgemeester was, wat hij ook bleef toen Bachte in dat jaar met Maria-Lerne samengevoegd werd. Daar distilleert vandaag de vijfde generatie echte jeneverstokers graan-, fruitjenever en likeuren, gegroeid uit de landbouwproductie, werkend op industriële basis, maar exact volgens 100 jaar oude methoden.

Enkele stokerij-elementen die 70 jaar efficiënt dienst hebben gedaan in het stokerijprocédé zijn nu tot industrieel monument verwerkt. Het initiatief kwam van een stadsambtenaar die hoopt dat ook andere industriëlen uit de streek zullen inspelen op dit voorbeeld: een monument om de tak van de plaatselijke industrie in herinnering en waardering te bewaren.

We weten dat we jenever met mate (niet met maten) moeten nuttigen. Zoniet komt men in een staat – zo las ik het ooit in een militair officierenverslag – van „onwelvoeglijke vrolijkheid”. Of nog erger.

Herman Maes

☞ *Graanstokerij Filliers, Leernsesteenweg 3 te 9800 Bachte-Maria-Lerne is enkel door groepen te bezoeken. Info tel. 09/386.12.64*

HERSENBREKER

OPGAVE 76

HORIZONTAAL

- Naar hen worden beschuldigd van zware misdrijven verwezen (7)
- Bezigt met zich steeds verder weg te haasten (11)
- Berichten die algemeen verspreid worden (12)
- Kleine agglomeratie waar je naar toe moet klimmen (10)
- Hier mis je het slot! (9)
- Dierenvanger (4)
- Hoe bestaat het: een vroeger Russisch wapen dat nu op of tegen dameshoofden wordt aangehouden! (5)
- Dient om op te steunen (4)
- Speelt een rol zowel bij de productie van brouwerijals van bakkerijproducten (4)
- In dit geval ben je wel aanwezig, maar niet alléén (2)

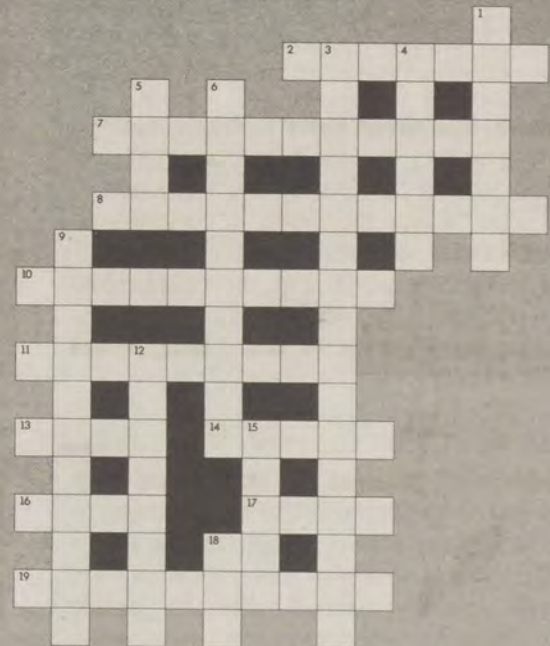
- Dat zullen wel gewijde mensen zijn (10)

VERTIKAAL

- Op deze manier laat je de tijd volstrekt nutteloos verstrijken (7)
- Zij geeft (gaf) een hele boel kleine meubels 'n eigen plekje (16)
- Zeer plotseling en niet in twee keer! (6)
- Koerier (4)
- Dankbaar wegens bewezen dienst (10)
- A (11)
- Speelgoed, dus niet om huizen van te bouwen (8)
- Ook als je dit omkeert, blijft 't een kwadraat (5)
- Toch is 't waar: een bron (3)

OPLOSSING OPGAVE 75

Horizontaal: 4. spijkerbroek; 8. vaarwegen; 10. vlo; 11. studiereis; 14. platgetreden; 16. strijijzer; 17. reeds; 20. blijspel; 21. verlenen.

Vertikaal: 1. skiwedstrijden; 2. drogredenen; 3. tekens; 5. plaatsgrijpen; 6. ronde; 7. Eva; 9. klopt; 12. innerlijk; 13. wartaal; 15. leep; 18. sul; 19. toe.

Uit de juiste inzendingen werd deze van Jef Huygh godtrokken. Jef woont in de Noodbeekstraat 58 te 1850

Grimbergen en mag binnenkort zijn prijs thuis verwachten.

De briefkaarten met de oplossing van opgave 76 verwachten wij ten laatste op maandag 9 december op ons adres: Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel.

MICROCOSMOS

Is een lange natuur-dokumentaire van de Franse biologen Claude Nuridsany en Marie Perrenou. Een film voor de familie. Met verbazend kamerawerk worden de meest ongewone diertjes van de microcosmos gevolgd. De film loopt over de periode van één dag ergens op het Franse platteland. Insekten worden soms onwezenlijke figuren van een andere planeet, een druppel water kan soms uitgroeien tot een hele zee. Het ontpoppen van een vlinder, het zoemen van een bij, twee slakken die „het doen”; alles is zo oud als de wereld, maar wordt door de filmmakers omgetoverd tot het nieuwste van het nieuwste. De makers waren 25 jaar met hun studie van insecten bezig, en werkten twee jaar aan hun speciale kamera's en belichting, om vervolgens nog eens drie jaar te filmen. De muziek van Bruno Coulais is door de afwezigheid van dialogen

NIEUW IN DE BIOS

erg belangrijk, drama en humor tenvolle onderlijnend. Je wordt gewoon stil van deze film. (****)

LA PROMESSE

Margarethe von Trotta brengt de kroniek van 30 jaar Berlijnse muur, gezien door de ogen van twee geliefden. We zien hoe de muur wordt opgetrokken in augustus 1961. In Oost-Berlijn is er een rock & roll-party aan de gang, en de aanwezige jonge volwassenen plannen een ontsnapping langs de riolen. Maret Becker heeft een tante in het westen die hen verder zal helpen. Zij en haar vriend Anian Zirner zien dat als de enige mogelijkheid om samen te kunnen blijven. Anian zal het echter niet lukken Oost-Berlijn te

verlaten, en ook een tweede poging loopt slecht af. Het zal zeven jaar duren – de Praagse lente helpt hen daarbij – voor ze elkaar terug zien en aan een toekomst kunnen denken, maar de Russische tanks walsen die droom plat. Volgende ontmoeting speelt zich af in 1980... Gewoon een sterke film, zonder pathos en melodrama. (***)

THE VAN

Dit is de derde film in de familiekroniek naar de boeken van Roddy Doyle. Na *The Commitments* en *The Snapper*. Regisseur Stephen Frears koos jammer genoeg net de minst sterke van de trilogie, en daarom werd het ook geen goeie film. Te anekdotisch. Colm Meaney en Donal O'Kelly spelen de straatstenen uit de grond, maar kunnen het slappe scenario niet redden. (**)

Willem Sneer

MEDIALANDSCHAP

VRT-joernaal verankerd

De Sociaal-Economische Adviesraad voor Vlaanderen, kortweg SERV, heeft haar advies gegeven over het ontwerp van maxidekreet voor de VRT. In dat nieuwe dekreet wordt o.a. bepaald dat de sociaal-economische derden geen zendtijd meer ter beschikking krijgen, maar gezamenlijk één maandelijks programma mogen maken. Zoals verwacht mocht worden is dat niet naar de zin van de SERV. Zij wil dat er op de VRT wekelijks een programma moet komen. De SERV meent voorts dat de VRT zich moet tevreden stellen met de financiële middelen waarover hij nu beschikt. Die middelen moeten wel voldoende hoog zijn opdat de openbare omroep zich niet in de schemerzone tussen sponsoring en reclame moet begeven. Tot slot vraagt de raad, gezien de VRT meer met kontraktuelen zal gaan werken, de oprichting van een paritair comité voor de media.

De VRT heeft het belang van vaste 'ankermannen en -vrouwen' ingezien. Binnenkort zal de kijker bij het nieuws van halfacht en dat van zes uur en halfelf

steeds dezelfde gezichten tegenkomen. Het nieuws van halfacht zal nog gepresenteerd worden door drie VRT-gezichten: Dirk Sterckx, Bavo Claes en Martine Tanghe. Het nieuws van zes uur – gekoppeld aan dat van halfelf – wordt voortaan aan elkaar gepaard door Jan Holderbeke, Jan Becaus en Sigrid Spruyt. Ook de sportpresentator in het nieuws van halfacht op weekdagen zal een vast gezicht krijgen, althans voor één lopende week. De nieuwskijker zal m.a.w. minstens vijf dagen na elkaar naar dezelfde sportpresentator kunnen kijken.

Dat VRT-nieuws doet het overigens de jongste tijd niet zo slecht in de kijkcijferparade. Ook andere programma's zoals 'Het Swingpaleis', 'Typisch Chris' en de heruitzendingen van 'De kampioenen' halen marktaandeel die groter zijn dan die van de commerciële concurrentie op datzelfde moment. Gezien bij de commerciële bron van inkomsten gevormd wordt door het aantal kijkers (dat reclamespotjes moet bekijken!) hebben zij wijzigingen doorgevoerd

Martine Tanghe wordt één van de drie ankers van het VRT-nieuws van halfacht.

in hun programmaschema. Het VRT-nieuws zal het in de toekomst bv. tegen VTM's 'Familie' moeten opnemen. 'Jambers' krijgt een vervroegd uitzenduur en komt regelrecht tegenover 'Panorama' te staan. Ook VT4 gaat zijn programmatie enigszins aanpassen, maar gezien het station dat bijna wekelijks doet, is dat geen nieuws meer.

The Addams Family Amerikaanse komische horrorfilm van Barry Sonnenfeld uit 1991 met Anjelica Huston, Raul Julia en Christopher Lloyd. De bizarre maar schatrijke familie Addams treurt nog steeds om Fester, een oom die reeds 25 jaar vermist is. Tully, hun advocaat, is uit op het fortuin van de familie en stuurt daarom Gordon, een oplichter, als de vermiste Fester naar het kasteel van Gomez en Morticia Addams. **Zat. 30 nov., Kanaal 2 om 20u.45**

Angel Baby Een jong doofstom meisje wordt door een rondreizende predikant onder handen genomen en kan plots opnieuw horen. Uit dankbaarheid besluit zij haar leven aan God (en de predikant) te wijden. Indringend relaas van een evangelische tournee door het platteland. **Zon. 1 dec., BBC 2 om 0u.45**

Mary Steenbrugge, Roddy McDowall en Jan Rubes in Dead of Winter. **Maan. 2 dec., Kanaal 2 om 20u.45**

He said, she said Twee films in één verpakking, met een mannelijke regisseur (Ken Kwapis) en een vrouwelijke (Marisa Silver) die hun verschillende kijk hebben op de liefdesperikelen van twee joernalisten uit Baltimore. Het verhaal is niet bijster origineel, maar de vertolkingen van Kevin Bacon en Sharon Stone zijn dan weer voortreffelijk. **Dins. 3 dec., Kanaal 2 om 20u.25**

Asbest, the silent killer Miljoenen mensen over de hele wereld sterven door inademing van asbestvezels. Hoewel de gevaren van het goedje al tientallen jaren bekend zijn, wordt in verschillende landen nog volop asbest gedolven en geëxporteerd. In deze documentaire wordt o.m. de vraag gesteld waarom het binnen de EU nog steeds niet lukt deze stof te verbieden. **Woens. 4 dec., Ned. 1 om 22u.40**

Panorama: Dutroux, de man en de zaak Vier maanden na de afschuwelijke ontdekkingen in augustus, maakte een RTBF-ploeg een bilan op van de „zaak Dutroux”. Wie is de man achter Dutroux? Wie en wat gaat er allemaal schuil achter de „bende Dutroux”? Vragen die voorlopig onbeantwoord blijven, vooral omdat steeds meer hoge pieten genoemd worden in pedofillezaken. **Dond. 5 dec., TV 1 om 21u.35**

Awakenings Aangrijpend drama over een verlegen arts en onderzoeker (schitterende rol van Robin Williams), die in 1969 comapatiënten gaat verzorgen in een ziekenhuis in de Bronx en tot de vaststelling komt dat er nog leven zit in mensen die al lang waren opgegeven. Vrij. 6 dec., Kanaal 2 om 22u.15

Paul Jambers werd deze keer niet aangekondigd door zijn eigen vrouw, maar door *Daisy Van Cauwenbergh*. Gezien het onderwerp van vandaag konden we maar hopen dat zijn *Pascalke* niet op een echtscheiding aanstuurde. 'Jambers' zou vanavond immers enkele 'veeltrouwers' aan ons voorstellen. Mensen dus die er minstens drie huwelijken op hadden zitten, bij voorkeur nog meer. Terwijl Paul het aan ons voorstelde, zagen we op de achtergrond een pasgehuwd stel de kerk verlaten. Gefilmd worden door Jambers op je trouwdag: je zou voor minder uit de echt scheiden.

De redactie van Jambers had aan dit onderwerp waarschijnlijk geen diepgaand onderzoek vooraf moeten laten gaan: veeltrouwers zijn nu eenmaal makkelijker te vinden dan pakweg ongetrouwde boeren. Niet dat ze met trossen aan de bomen hangen, maar je hoeft er niet heel Vlaanderen voor af te zoeken. Misschien daarom dat het opgevoerde staal als uit één mond het standaard-Aantwaareps machtig was. Het maakte dat we opnieuw met een gerust hart naar 'Jambers' konden kijken. 'Jambers'-figuren die gewoon Nederlands spreken, komen zo zelden voor dat je bij afloop van het programma steevast denkt: 'Dit kan

ons niet overkomen'. De eerste veeltrouwer die Paul op ons afvuurde was ene *Johnny* – mét Amerikaanse blitzwagen – op jaren. Paul stelde hem voor als een 'Antwerpse levensgenieter' en later ook nog als 'bier- en vrouwenkenner'. Het volstaat verder te vermelden dat Johnny 4 keer gehuwd was en dat hij van zijn voorgaande drie trouwingen een niet-definieerbaar juweel had laten smelten dat hij, bij wijze van eeuwige herinnering, rond zijn hals had hangen.

Eeuwige trouwers

Jambers, donderdag 21 november 1996, VTM

Later maakten we kennis met *Regina*, een rondborstige en levenslustige vrouw. Die niettemin ook al aan haar vierde huwelijk toe was. Dat het zover gekomen was, lag enkel aan *Willem*, haar huidige echtgenoot. Willem had met haar 'iel, iel, iel veul geduld gehad'. Hij was bovendien goede maatjes geworden met haar tweede, aan lagerwal geraakte, man. Onnodig te vertellen dat we ook van *Rik* en *Marcel*, want zo heetten de tweede en derde gelukzak, een interview kregen. Jambers had het geluk aan zijn zijde want ook Marcel

had al drie mislukte huwelijken achter de rug en was nu aan zijn vierde vrouw toe. Een derde centrale gast die Jambers voor ons uitgenodigd had, was *Jetje*, die voor de vijfde keer in haar leven de Ware Jakob had gevonden. In haar jeugd was ze misbruikt geweest en werd – wij zijn van niets meer verwonderd in deze tijden – daarom in een instelling geplaatst omdat haar aanrander bij haar in huis woonde. *Jetje* noemde één van haar huwelijken op seksueel gebied een 'nationale

Krik

Cannabis (1)

De waarden van de vroegere Volksunie zijn bij de huidige VUJO soms ver te zoeken. Dit is mijn besluit als ik het vraaggesprek met VUJO-voorzitter Vangermeersch lees en waarin hij pleit voor de legalisering van de cannabis-drug. Ik gebruik liever de vertaling van het Duitse woord „Rausch-gift“ dus: Beroesend gift. Daarin zitten meteen twee argumenten kontra. En daarvoor gaat de VUJO dus manifesteren!

Voor het argument van de VUJO-voorzitter is overtuigend: „Haal dit ding uit de taboesfeer en de zaak is opgelost“; Mag ik ook even voorstellen om de kinderporno uit de taboesfeer te halen? Kinderen hoeven dan niet langer opgesloten of gedumpte te worden; er is een betere controle mogelijk op het „kindvriendelijke“ (sic) verloop. De poolers worden uitgeschakeld want de ouders kunnen nu zelf hun kind inschakelen voor de „liefhebberij“ of als broodwinning... Kan je nog volgen?

Autogordels? Ik doe toch in mijn wagen wat ik wil!
Vakantiewoningen? Ik zet toch op mijn grond wat ik wil!
Zo „simpel“ is dat!
Als cannabis niet gevaarlijker is dan roken of rijden zonder gordel, dan stel ik voor dat de wetgever al die dingen (en nog meer) toelaat op voorwaarde dat de „gebruiker“ schriftelijk bevestigt dat hij of zij afziet van elke financiële ondersteuning. Maar dat zullen de VUJO-jongens zeker niet fijn vinden. Leve de

slogan: ik doe wat ik wil maar de gemeenschap moet er wel voor opdraaien.
Hoe ver moet de liberalisering van de maatschappij nog gaan eer de ogen van sommige „progressieven“ zullen opengaan?
Een partij die zich daarvan niet distantieert, kan het niet goed menen met onze gemeenschap.

Eugeen S'heeren,
Sint-Truiden

WEDERWOORD

Cannabis (2)

Ik vraag me al geruime tijd af waar VUJO eigenlijk mee bezig is? Haar deelname aan de betoging voor de legalisering van cannabis is hiervan één voorbeeld.

Als ik lees met welk een energie men zijn gelijk tracht te halen in cijfers en procenten over een wettelijk verboden product!

Mijn indruk is dat VUJO, nog meer dan de anderen, zich inlaat om deze marginale maatschappelijke problemen over te waarden, en als hoogdringend op te lossen.

Eerder moest ik al haar ijver voor andere (homo, abortus en eutanase) welvaartsproblemen vaststellen.

En dit terwijl een Vlaams-nationale jongerengroep zoveel andere mogelijkheden heeft om „anders“ te zijn, om gezonde Vlaamse standpunten te verdedigen en bekend te maken.

Waarom, in deze traumatische donkere Belgische periode, niet eens creatief en origineel uit de hoek komen met standpunten die ons eigen volk aanbelangen. Zoals: vóór een gezond en kindvriendelijk gezinsleven, vóór eigen identiteit en eigen fiscale zekerheid, vóór eigen ontwikkelingsbeleid, vóór amnestie, tegen geweld en lawaai, vóór gezonde reclame en muziek en TV-programma's. Kortom vóór maatschappelijke waarden en veranderingen, vóór een gezonde politieke toekomst.

De gang naar authentiek Vlaams zelfbestuur is onafwendbaar. Druk mee de Vlaams-nationale stempel voor een eigen Vlaamse staat, voor een gezonde instap in het jaar 2000. Het zou de VUJO sieren als deze punten voorrang krijgen.

M. Meuwis,
Opoeteren

Gepelde sinaasappelen

Bij middel van een enzymenoplossing wil men thans sinaasappelen van de beschermende en soms iets lastig te verwijderen pel ontdoen. Zou men niet beter door kruising en selectie, proberen tot een vrucht te komen die even vlot te pellen is als de mandarijntjes en de clementijntjes?

Waar is de tijd dat de exporteurs van deze zuiderse vruchten de telers smeekten om toch maar matig te zijn met chemische meststoffen, omdat de appelsienen te gehavend (rotte plekken) ter bestemming aankwamen?

Toen dat niet lukte moesten de vruchten dan maar door een bad met difinyl, familie van de intussen verboden DDT.

Wél moest dit in de winkels boven de rekken waar de vruchten te koop werden aangeboden uitdrukkelijk vermeld worden. Is inderdaad toen een paar maal gebeurd; verder niets meer. Toch durven, terecht, onze huismoeders intussen geen jam meer maken van sinaasappelen mét de pel...

Waar is die difinyl intussen gebleven? Zou die dan niet dieper indringen in de vruchten wanneer die pel door enzymen als het ware opgeslorpt wordt? Waar zijn we toch mee bezig?

Rik Dedapper,
Geraardsbergen

Tollenaere

Ik heb het boek *Reimond Tollenaere: biografie* van Pieter-Jan Verstraete, met zeer veel aandacht gelezen, sommige

bladzijden in herhaling, maar heel het boek met zeer veel hartepijn om zoveel tragiek. Aan de degelijke bespreking van Frans Van der Elst (WIJ, 14 november jl.) zou ik het volgende willen toevoegen.

A. In een brief van 30 december 1941 vraagt Staf De Clercq dat Tollenaere naar Brussel zou komen, maar hij weigert, hij wil aan het front blijven. Jef François gaat in zijn plaats.

B. Tollenaere was een bezetene, een idealist, geen soldaat, geen strateeg. Waarom weigerde hij geen dienst wanneer hij ondervindt dat de Duitsers bedrog plegen door het Vlaams Legioen in te zetten aan het front, in plaats van het als bezettingsleger te gebruiken zoals oorspronkelijk was voorzien? Er is uit de geschiedenis van de Oostfrontstrijd een grote les te trekken „nóóit strijden voor een vreemd volk“. Van Severens standpunt hierin was onwrikbaar: „er wordt

alleen bloed vergoten voor eigen volk“. Voor de idealistische inzet van de Oostfronters dragen de bisschoppen van België nog altijd een zware verantwoordelijkheid. Heel andere betekenis hebben de Vlaamse vrijwilligers van de eerste Wereldoorlog, zij gaven hun bloed voor ons Recht!

Line Lambert,
Gent

PS. De redactie ontvangt graag brieven van lezers. Naamloze, scheld- en smaadbrieven gaan de scheurmand in. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken. Brieven worden voluit ondertekend, tenzij de schrijver verzoekt initialen te gebruiken.

De Vlaamse Kinder- en Jeugdjury

Hiermee willen we reageren op het artikel van Reddy „De werkwijze van de Vlaamse Kinder- en Jeugdjury“ (WIJ, 7 nov. jl.).

De Vlaamse Kinder- en Jeugdjury werkt over heel Vlaanderen in bibliotheken en kulturele centra met leesgroepen van juryleden tussen 8 en 16 jaar. Zij bekronen jaarlijks per leeftijdscategorie een Vlaams boek. Daarvoor lezen zij alle boeken van de nominatielijst, vergaderen daarover, schrijven over elk boek hun mening en stemmen dan pas.

De auteur van het artikel wekt de indruk dat het systeem van de Nederlandse Kinderjury ideaal is, terwijl het daar volstaat om een briefkaart met de titel van je favoriete boek in te sturen. Alle boeken met het logo van de Nederlandse Kinderjury, waarvoor de uitgeverijen betalen om het te mogen opnemen, komen in aanmerking. Dat dit enquête-systeem oppervlakkig is en manipulatie door reclame en lobbying toelaat is duidelijk.

De Vlaamse Kinder- en Jeugdjury werkt inderdaad met een selectie, een nominatielijst met een 40 titels die het afgelopen jaar verschenen. Zo gebeurt dat ook voor de Kinderjury's in de ons omringende landen (met uitzondering van Nederland) en het systeem bewijst er z'n deugdelijkheid sinds 1947. Volgens Reddy zou het nominatieteam van de Vlaamse Kinder- en Jeugdjury bestaan uit vooringenomen en betrokken personen. Dat vraagt om een rechtzetting, want elk nominatieteam bestaat telkens uit 3 KJJ-leesgroepbegeleiders met ervaring, 2 deskundigen van buiten de KJJ (critici, recensenten, bibliotekarissen...) en 2 jongeren.

Om over de objectiviteit te waken wordt per team een waarnemer aangesteld en nooit wordt er rekening gehouden met auteur of uitgeverij. Het nominatieteam werkt als een team critici en hun mening kan dus naast die van bijv. *Leesidee* gezet worden. Als Reddy zijn bewering vooraf had gecontroleerd, zou hij weten dat Jet Marchau niet verantwoordelijk is voor de leeslijst van de KJJ. Zij is algemeen sekretaris van de KJJ en noch zij, noch de voorzitter Lieve Ternier hebben inspraak in of invloed op de leeslijst. Dat zij actief bezig zijn met jeugdliteratuur en hierdoor contacten hebben met uitgeverijen, auteurs, boekhandelaars en organisaties getuigt juist van hun vakkennis. Het zou bedroevend zijn als zij dit facet van de boekenmarkt niet zouden kennen. Maar dat zij die kennis zouden gebruiken om bepaalde boeken op de lijst te zetten of te weren is een lasterlijke bewering van uw medewerker.

Dat de KJJ 16 jaar geleden koos voor de Vlaamse jeugdliteratuur is een bewuste keuze. Toen, en nu nog altijd, heeft de Vlaamse jeugdliteratuur iedere steun die ze kan krijgen, nodig. In de Vlaamse KJJ doen de jonge juryleden in de honderden leesgroepen ernstig jurywerk. Dat de inzet van de KJJ voor de Vlaamse jeugdliteratuur geen windeieren gelegd heeft, kan nagevraagd worden bij alle jeugdauteurs en uitgeverijen van jeugdliteratuur. Deze optie heeft niets met eng denken te maken.

Lieve Ternier,
voorzitter Vlaamse Kinder- en Jeugdjury

Naschrift: Het gaat hier volgens eigen zeggen

van de KJJ (zie BUBI 1995) om in totaal 1.808 juryleden voor heel Vlaanderen (Limburg uitgezonderd - werkjaar 1993-1994), 525 tussen 8-9, 574 tussen 10-12, 483 tussen 12-14 en 226 ouder dan 14. Ik durf er mijn ziele op verwedden dat er veel meer briefkaarten binnenkwamen bij de Nederlandse Kinderjury, waarvoor de uitgeverijen tussen haakjes *niet* betalen om het logo op te nemen. Dat hier manipulatie mogelijk zou zijn door reclame en lobbying is natuurlijk niet te vermijden, maar de Vlaamse nominatieteam daarvan vrijspreken is even moeilijk. Op 41 titels werden er maar liefst 13 (32 procent) van Altiora genomineerd (Het lijkt erop alsof ieder boek van volgende auteurs altijd in de roos zit, wat uiteraard niet zo is: Ed Franck, Henri Van Daele, Jaak Dreesen, Willy Schuyesmans, Paul Kustermans, Gerda van Cleemput, Katrien Seynave), 7 van Clavis, 6 van Standaard Uitgeverij, 6 van Davidsfonds-Infodok. Reddy zegt sorry voor de bewering dat Jet Marchau medeverantwoordelijk zou zijn voor de keuze, maar blijft het even erg vinden dat zij zich als algemeen sekretaris achter een lijst schaaft waarmee ze duidelijk niet akkoord kan gaan.

Dat de Vlaamse jeugdliteratuur iedere steun die ze kan krijgen nodig heeft, is natuurlijk juist, als men dat wil uitbreiden tot de jeugdliteratuur over het algemeen en dus ook de door Nederlanders vertaalde boeken die bij Vlaamse uitgeverijen verschenen. Neen, voor sommige uitgeverijen heeft de KJJ géén windeieren gelegd!

Reddy

Met de eindejaarsperiode in het vooruitzicht liggen in de winkelkarretjes vaak niet alleen champagne en kaviaar broederlijk naast elkaar, maar worden ook kaarsen gretig uit de rekken gehaald. Gewapend met een degelijke aansteker sprak WIJ met Spaas, de grootste kaarsenproducent in België.

◆ UITSMIJTER ◆

De kaars is waarschijnlijk een afgeleide van de fakkel. Om licht te hebben gebruikten onze vroege voorouders bij voorkeur stevige takken waarin veel hars zat. Later dompelden ze het hout ook nog eens in vet en staken er een wick in. De eerste kaars in een vorm die vergelijkbaar is met de huidige dateert van ongeveer 100 jaar na Christus.

Wie de geschiedenis van de kaars bestudeert, zal noodgedwongen ook in aanraking komen met de sociale geschiedenis. De rijkere adel en de klerus hadden dure kaarsen van bijenwas, het gewone volk moest genoegen nemen met vetkaarsen van vaak dierlijke oorsprong. Die laatste waren goedkoper, maar hadden het nadeel dat ze stonken, rookten en dropen. Ze hadden wel het niet geringe voordeel dat de mensen ze zelf konden maken.

Vrijwel vanaf de vroegste produktie van kaarsen werd aan het gebruik ervan een symbolische betekenis gegeven. Zo hadden rijke Romeinse gezagdragers de gewoonte zich vooraf te laten gaan door fakkel-dragers. De lichtgevende kaars stond in de strijd tussen Goed en Kwaad immers aan de goede kant. Bij allerhande vieringen werd het gebruik van kaarsen dan ook snel gemeengoed.

MARKTLEIDER

Tussen toen en nu is er heel wat veranderd. Noord-Limburg is, m.b.t. verkeer, nog altijd niet ontsloten, maar het is niettemin de zenuwcentrum van de kaars in België geworden. We schreven 1853 wanneer Hendrik Spaas in Hamont startte met een kleine wasblekerij. Hendrik Spaas bleekte, samen met een drietal werklieden, immers bijenwas om te verkopen aan de kosters van de omringende parochies. Deze maakten er op hun beurt kaarsen van.

Spaas' zoon trok ook in het bedrijf en introduceerde er de paraffine als grondstof van kaarsen. Op korte tijd wist hij de produktie te verzeevoudigen. Het succesverhaal gaat verder, o.a. door het maken van gegoten kaarsen langs de draad en door een doorgedreven automatisering, en maakt van Spaas uiteindelijk wat het nu is: de absolute binnenlandse markt-leider. Spaas is één van die relatief kleine Vlaamse ondernemingen die zich sinds jaar en dag een vaste plaats hebben verworven binnen de Vlaamse en buitenlandse economie. De cijfers spreken in dat verband boekdelen: van iedere tien kaarsen die in België worden aangestoken komen er 4,5 van Spaas, in de groot-distributie haalt de onderneming een aandeel van liefst 52%. In de 'kerkmarkt' is het Spaas-aandeel zo mogelijk nog groter: zeven 'religieuze' kaarsen op tien komen uit het Limburgse Hamont-Achel. Gezien in omzetcijfers laat de vierde generatie van de familie Spaas jaarlijks meer dan 700 miljoen fr. in rook

opgaan. Ze wordt daarbij geholpen door goed 180 werknemers.

WERKEN AAN DE NAAM

„Wij zijn niet ontevreden, maar willen de omzet de komende jaren wel laten stijgen tot ongeveer anderhalf miljard.” Dat zegt Fernand Dilliën, PR-man van de onderneming. „Een grondige marktstudie heeft uitgewezen dat dat bedrag haalbare kaart is. De markt is nog niet verzadigd, maar stijgt jaarlijks met ongeveer 15%. In België worden momenteel per inwoner ongeveer 600 gram kaarsen gebrand. Dat is te vergelijken met een 10-tal kaarsjes. In pakweg Nederland is dat ongeveer anderhalve kilo per kop, in Skandinavië zelfs meer dan twee kilo.” Dilliën verklaart die grote verschil-

len door te wijzen op verschillen in levensstandaard en leefcultuur. „In de zuidere landen blijven de mensen meer en later buiten. Naarmate je meer noordwaarts trekt, merk je dat men meer zorg aan een knus interieur besteedt. En daarbij horen natuurlijk kaarsen. In dat opzicht passen kaarsen perfect in de 'cocooning-trend'. Een mooi voorbeeld van die laatste is het gebruik van theelichtjes. Vroeger werden deze kaarsjes vrijwel uitsluitend gebruikt om schotels met eten warm te houden, nu worden ze steeds meer gebrand voor de gezelligheid. Spaas heeft daar op ingespeeld door de theelichtjes ook in andere kleuren en geuren op de markt te brengen.”

Indien u nog nooit van Spaas gehoord hebt, dan hoeft u zich daarvoor niet echt te schamen. „Uit de marktstudie bleek” zegt Dilliën, „dat de mensen wel kaarsen van Spaas brandden, maar dat ze dat meestal niet wisten.” In de voorbije decennia wist Spaas het dus te rooien zonder een al te grote naambekendheid bij het publiek. Dat is vreemd, zeker voor een produkt dat toch in vrijwel elk huisgezin gebruikt wordt. Spaas gooide daarom zeer recent het roer 180° om. Middels reclamekampanjes op TV en in veelgelezen (dames)bladen maakt nu ook de kleine gebruiker kennis met de kaarsenproducent. Het logo en de verpakkingen kregen een nieuw kleedje aangemeten, het produktengamma werd uitgebreid. Eén en ander wil nog niet zeggen dat de konsument altijd zal weten dat zijn of haar kaars door Limburgs vakmanschap gemaakt is: Spaas maakt voor de grote distributieketens ook kaarsen onder andere merknamen.

Wie het aanbod van kaarsen, ook deze die

niet uit Hamont komen, doorloopt zal vaststellen dat er inderdaad een zeer veel keuzemogelijkheden zijn. Je kan de vorm zo gek niet bedenken of er bestaat wel een kaars van. Naast de meer bekende 'paaseikaarsen' heeft Spaas bieveoorbeeld al, bij wijze van promotieprodukt voor een brouwerij, bierglazen gevuld. De nieuwste 'vreemde vorm' die Spaas' fabriek zal verlaten is een Coca Cola-flesje, gemaakt in opdracht van de frisdrankgigant. Een

GO WEST

De naam van het eerste exportland is gevallen. Voor de afzet van 70% van haar profane produktie is Spaas aangewezen op het buitenland. Het Limburgse bedrijf exporteert o.a. naar Nederland, Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje. De uitvoer naar de VSA is pas sinds juli dit jaar opgestart. „Bij onze uitvoer hebben we steeds kunnen rekenen op de diensten van de Vlaamse en Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel.” zegt Dilliën.

Traditioneel is de kerstperiode een zeer drukke tijd voor een kaarsenproducent. Toch liggen de verkoop en de produktie in de andere maanden niet stil. Ook de paasperiode en de zomer (tuin- en vijverkaarsen en fakkels) zijn pieken. Binnenkort zal de verliefde en dankbare kaarsjeskoper ook zijn gading kunnen vinden in het Valentijns- en Moederdaggebeuren. Voorlopig zal hij of zij daarmee evenwel moeten wachten totdat Kerstmis voorbij is.

Geert Vranken

☞ Vijf WIJ-lezers kunnen een stevige kaars winnen door een gele briefkaart te sturen naar WIJ-kaars, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel. Faxen kan ook: 02/219.97.25

(S) Paas- en kerstkaarsen

volledig team van ontwerpers en onderzoekers zoekt nog dagelijks naar betere produkten en nieuwe vormen.

Niet alleen naar vorm, ook naar gebruiksdoeleinde zijn er diverse kaarsen te onderscheiden. Anti-muggen-kaarsen, geurkaarsen, anti-tabak-kaarsen en zelfs therapie- of anti-stress-kaarsen. „Die kaarsen helpen inderdaad effectief,” doet Dilliën ons geloven. „Bij ons op de markt zijn de therapie-kaarsen nog een beginnend produkt. Wij produceren die reeds, maar het overgrote deel is bestemd voor uitvoer naar de VSA.”

Sfeer met kaarsen

Bij Lannoo verscheen niet zo lang geleden een prettig boek over kaarsen en over hoe ze kunnen bijdragen aan een sfeervol interieur. Middels een groot aantal mooie foto's wordt in een eerste deel ingegaan op het gebruik van kaarsen in huis. Verderop maakt de lezer kennis met wat auteur Gloria Nicol 'tema's' noemt. Door kaarsen te plaatsen in verschillende kandelaars en door ze bv. te omgeven met bloemen kan je immers telkens opnieuw een andere sfeer creëren. Pure eenvoud of provencaalse dan wel gotische sfeer: met kaarsen kan je alle kanten uit. Zelfs de vier seizoenen lenen zich tot het samenstellen van heel aparte kaarsenpakketten.

Zoals ook hierboven al aangehaald worden kaarsen veel gebruikt bij feestelijke gelegenheden. Sfeer met kaarsen gaat ook

daar dieper op in. Bruiloften, doopfeesten, moeder- en Valentijnsdagen en natuurlijk Kerstmis. Nicol geeft ons onder meer de verklaring van het waarom van de verlichte kerstboom: „Het verhaal gaat dat Maarten Luther, (...) toen hij vanuit een dennenbos omhoog keek en de sterren tussen de bomen zag twinkelen, dit duizelingwekkende effect probeerde te imiteren.”

Voor de handigen onder ons bevat het werk ook een aantal tips om zelf kaarsen te maken of om gekochte kaarsen op een originele manier te versieren. Een even groot deel wordt vrijgemaakt voor kandelaars. De heldere teksten gaan gepaard met veel foto's, wat van Sfeer met kaarsen een mooi boek maakt.

☞ Sfeer met kaarsen, Gloria Nicol, Uitg. Lannoo - Tielt, 1996, 159 blz., 950 fr.